

# el Periòdic dv. 25



**Andorra la Vella**

## Nadalitza't!

*Avui divendres  
inaugurem el  
Poblet de Nadal*

**18 h**

- Encesa de l'enllumenat de Nadal
- Inici de l'espectacle itinerant 'De peluix'

Av. Meritxell:  
c. de la Unió - Pl. del Poble



**19 h**

- Acte inaugural del Mercat de Nadal:**
- Concert del Cor dels Petits Cantors d'Andorra i Banda de l'Institut de Música
  - Xocolatada popular i coca
- Plaça del Poble  
Plaça Príncep Benlloch



**20 h**

**Doble castell de focs d'artifici**







**L'1 de desembre és el  
dia del mestre a Panamà.**

**Però per a jugades  
mestres, la nostra.**

CONSELL GENERAL

Pàgina 8

# El Govern pretén evitar talls de llum «arbitraris»

► Calvó defensa la llei de crisi energètica, però el PS creu que «evidencia les nostres febleses»

## Igualtat alerta sobre la violència de gènere invisible

Mireia Porras considera que l'educació és el pilar bàsic per lluitar contra la desigualtat Pàgina 5 i Editorial



Conxita Marsol va visitar la mostra que commemora la remodelació de l'església, ara fa 60 anys. ► Pàgina 18

## Inaugurada l'exposició de Sant Esteve

COMÚ D'ANDORRA LA VELLA / TONY LARA

CONSELL DE COMÚ Pàgina 11

## L'enquesta de la minoria per la consulta respecte del laboratori P3 suma 400 vots

► Dolsa apunta que una gran majoria estaria a favor del plebiscit

### Reportatge ► Pàgina 17

→ El Black Friday: la lluita dels negocis petits amb els grans magatzems i contra la inflació

SOSTENIBILITAT Pàgina 9

Les fonts renovables no poden substituir per si soles les fòssils, així que cal prioritzar l'estalvi

el Periòdic  
News 

Every day, all your Andorran news in English released with

el Periòdic

MACSEIS  
WORKSPORTSWEAR



POWERDRY  
3D ERGONOMIC  
STRETCH

ROBA FUNCIONAL  
DE TREBALL

Carrer de la Roda 2 | AD500 | Andorra la Vella | +376 886 588 | info@macseis.com

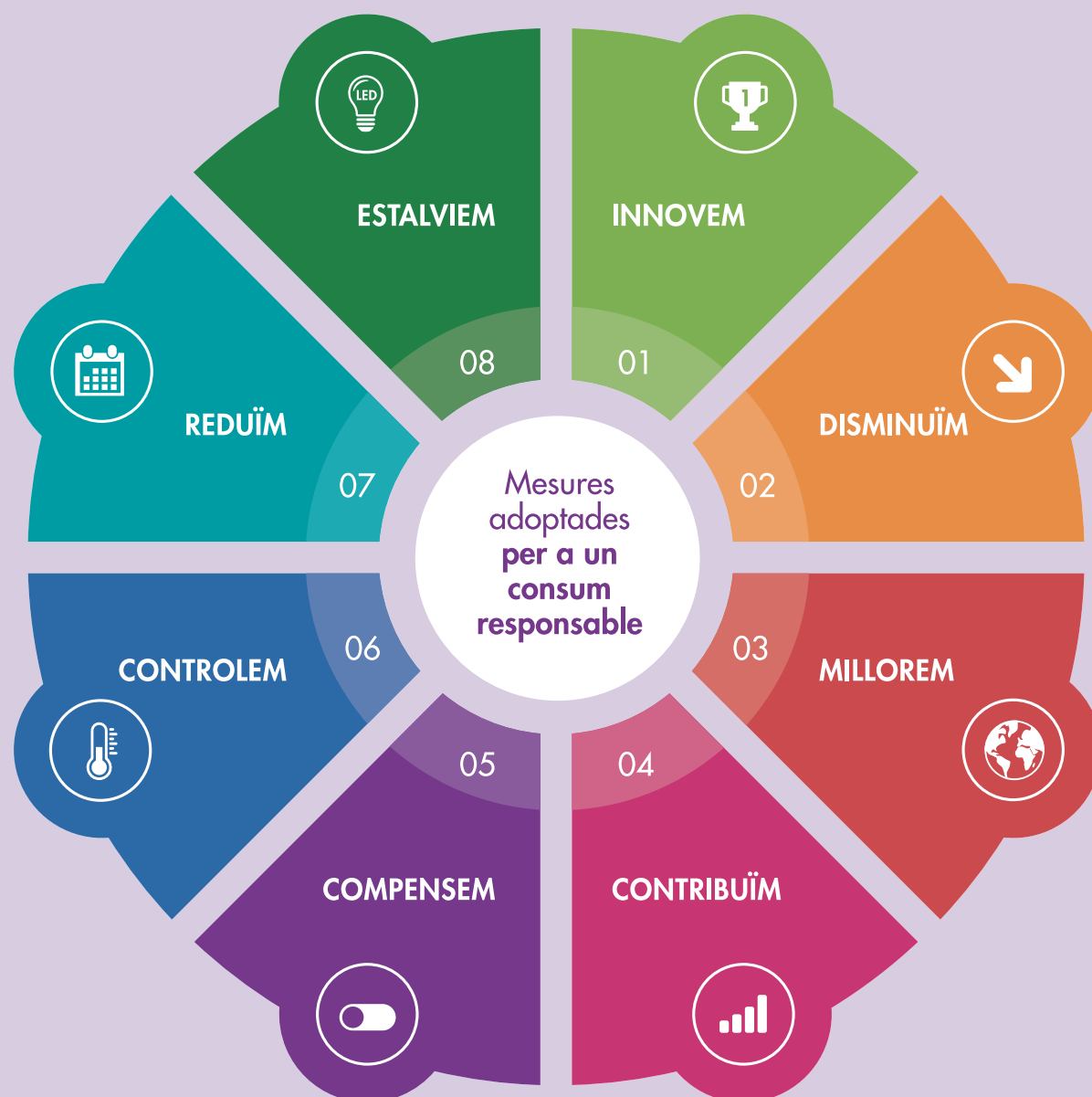
WWW.ILLA.AD



# TOT SUMA...

## PER AIXÒ LA DECORACIÓ DE NADAL ENS PERMET APAGAR PART DE L'ENLLUMENAT GENERAL HABITUAL

A illa Carlemany, quan posem la decoració de Nadal en marxa, podem apagar altres llums de l'interior que habitualment estan en funcionament.  
Per un consum responsable, però sense deixar de contagiar la màgia de Nadal!





# Tema del dia

## 25-N

AGRESSIONS ENVERS LES DONES

# Igualtat alerta que la violència de gènere invisible està normalitzada

Mònica Álvarez apunta que si l'abús psicològic no es detecta d'entrada, costa més sortir-ne

Mireia Porras considera que l'educació és el pilar bàsic per revertir el context de desigualtat

LÍDIA LÓPEZ  
ESCALDES-ENGORDANY  
@waitforil

L'Àrea de Polítiques d'Igualtat i el Servei d'Atenció a les Víctimes de la Violència de Gènere (Savvg) alerten sobre la prevalença de la violència de gènere invisible, és a dir, aquella que s'amaga rere formes implícites socialment tolerades. Així ho van exposar la cap d'àrea, Mireia Porras, i la psicòloga del Savvg, Mònica Álvarez, assenyalant com a principal responsable d'aquesta realitat el sistema patriarcal i masclista que regeix arreu del món. «Hi ha un seguit de violències invisibles que sí que es toleren, i que fins i tot no s'identifiquen com un abús, com per exemple els comentaris sexistes, les accions despectives només pel teu rol, ignorar la persona, o determinades humiliacions i ridiculitzacions», va compartir la psicòloga, tot recordant la figura d'un iceberg sobre la violència de gènere que Amnistia Internacional va publicar anys enrere denunciant precisament aquesta afectació.

En aquest sentit, Álvarez va recalcar que «a escala social ho tenim molt normalitzat, i també passa en les relacions», incidint doncs que «el que ens trobem és que, si no podem detectar això d'entrada, a mesura que avança la relació i la dinàmica abusiva es consolida més, ens és més difícil sortir-ne». D'aquesta manera, es va mostrar partidària de promoure «una socialització des del respecte, amb relacions sanes», que permetin que «a la mínima que es comenci a detectar aquesta violència psicològica, les víctimes puguin posar el límit i allunyar-se'n».

Sigui com sigui, la psicòloga del Savvg va lamentar que aquesta acceptació social ha provocat que «si les dones expressen el malestar que li fan sentir determinats comentaris, el seu entorn social ho minimitza o ho justifica». «Socialment, el que es veu malament no és el comentari sexista, sinó precisament la dona que diu això no m'agrada. Per això, hi ha vegades que no ens atrevim a dir segons què», va sentenciar.

Però, més enllà d'un tracte vexatori, aquesta mena de conductes solen ser la primera etapa d'una rela-



►► Un Punt Lila contra les agressions sexistes a les festes de Gràcia de Barcelona, aquest estiu.

ció on s'acaben produint agressions físiques. «A qualsevol relació de violència de gènere sempre hi ha violència psicològica. És una interacció on es va creant una desigualtat entre la parella i apareix l'abús», va assegurar la psicòloga, que tam-

bé va citar altres formes d'agressió com la sexual i l'econòmica.

Així mateix, tant Porras com Álvarez van fer referència al sistema patriarcal com l'origen d'aquesta xacra. «La violència de gènere és fruit del masclisme, ja que partim

d'unes concepcions molt arrelades al voltant dels estereotips de gènere», va remarcar la psicòloga, mentre que la cap d'àrea va puntualitzar que «a Andorra, com en la resta de països, hi ha persones que estan molt conscienciades, però d'altres

“

**Mireia Porras**

CAP POLÍTIQUES D'IGUALTAT

«S'ha avançat molt, però queda moltíssim camí. La violència de gènere va unida a la desigualtat que encara existeix»

**Mònica Álvarez**

PSICÒLOGA

«Socialment, el que es veu malament no és el comentari sexista, sinó precisament la dona que diu 'això no m'agrada'»

que no. Per això és tan important tota la tasca de prevenció mitjançant la formació i les campanyes per arribar a aquestes». En la mateixa línia, Porras va considerar que al Principat «s'ha avançat molt, però queda moltíssim camí», tot destacant que «la violència de gènere va totalment unida a la desigualtat de gènere que encara avui dia existeix».

I quina és la principal via d'acció per avançar en el bon camí de manera eficaç? Per a la cap d'àrea, «el punt clau és l'educació». «L'educació és el pilar bàsic que pot fer revertir aquesta situació, tant pel que fa a la desigualtat com en la violència envers les dones», va asseverar Porras, que va recordar que, en el marc del Pla de sensibilització per a la igualtat de gènere als centres educatius aprovat el 2020, ja hi ha la figura de l'agent d'igualtat a totes les escoles, a la vegada que es continuen duent a terme tallers de prevenció i conscienciació. ≡

## Les escoles andorranes treballen la igualtat de gènere a les aules

►► Coincidint amb el Dia Internacional contra la violència envers les dones, el Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior ha proposat a totes les escoles del país un conjunt d'accions dirigides a sensibilitzar els alumnes en la riquesa de la diversitat, així com la importància de la igualtat de gènere. En aquest

sentit, les activitats s'adeqüen a les diferents edats dels alumnes, i inclouen des d'explicar contes que abordin la coeducació, la igualtat i la tolerància, a fitxes retallables, creació d'auques, conèixer el paper de diverses dones artistes o un concurs de vídeos curts. L'objectiu de totes aquestes accions, tal com van in-

formar des de l'Executiu, és conscienciar la infància i adolescència en construir una societat igualitària que ofereixi les mateixes oportunitats a tothom, promovent la transversalitat del gènere a les classes per eliminar la discriminació i les conductes sexistes que fomentin la violència de gènere.



## Editorial

# Tant de bo que el llaç lila es pogués lluir més sovint

EL PERIÒDIC D'ANDORRA no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors i tampoc s'identifica necessàriament amb els seus comentaris.

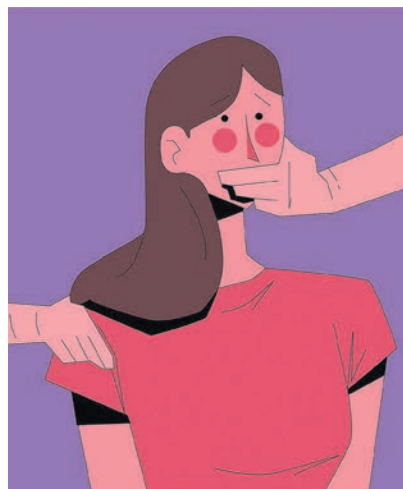
A efectes de publicitat contractada per persones pertanyents a diferents sectors o branques professionals, aquest mitjà no es fa responsable del contingut de la publicitat en relació al disposat en les normes estatutàries o deontològiques que regeixen la professió en concret, la qual qüestió únicament compet a la persona que contracta la publicitat.

Tant de bo que el llaç lila es pogués lluir més sovint. Tant de bo que cada dia, perquè això voldria dir que es posa el focus en la problemàtica de la violència envers les dones. Tot i que, malauradament, més enllà d'una acció per netejar la consciència, per a molts, no significa res més. El primer tòpic que se sol dir en jornades com aquestes és que «tant de bo no fos falta commemorar una jornada així». Però cal, i molt, ja que després d'una escalada important en matèria d'igualtat, algunes tendències noves han situat l'ascens cap a

l'equitat de gènere en un altiplà perillós. És un indret que, tot i aparentar calma, hi ha arbres alts que fan molta ombra. Ombres com el pensament que «les dones no es poden queixar perquè ja no esteu tan mala-

## Cal que el conjunt de la societat es planti i digui «prou»

ment com abans», o les de «és que si va sola de nit, és que si porta faldilla, és que si surt de festa...». Però igual de perillosos són altres comentaris, igualment sexistes i que hem d'eliminar, i que normalitzen entre bromes els abusos, atacs i agressions cap a les dones: des de menysteniment en temes que són d'homes, a una sexualització constant, passant per l'habitual falta de respecte de limitar al gènere femení a la cura de la casa i la família. I, evidentment, tampoc cal oblidar les víctimes de les formes més explícites de la violència, com són els feminicidis, les agressions físiques i



els abusos sexuals. Cal que tota la societat es planti i digui «prou» a aquestes situacions, per tal de reprendre la marxa i arribar al cim, al de la igualtat efectiva entre homes i dones. Perquè, per més llaç lila que portem avui, 25 de novembre, aquest estarà buit si a la vegada estem pagant menys a una treballadora pel mateix càrrec i funcions que a un home, si tapem la societat patriarcal en una mena d'homenatge a la tradició, si reenviem les fotografies que una noia s'ha fet, o si no recriminem les actituds masclistes dels nostres amics. Quedar-se a mig fer no és una opció.

## La finestra oberta

NÚRIA SEGUÉS DAINA



## El canvi social contra la violència de gènere

En l'enquesta mundial de Valors realitzada l'any 2018 a Andorra pel grup de sociologia de l'ARI, es destacava que un 92,7% de la població enquesta manifestava que era totalment injustificable la violència física d'un home cap a una dona. Paradoxalment, les estadístiques nacionals i mundials no apunten en la mateixa direcció. Segons Nacions Unides una de cada tres dones ha patit o experimentat alguna vegada al llarg de la seva vida violència física o sexual, sigui per part de la parella o una altra persona. La magnitud de les dades posen de manifest, un cop més, la greu vulneració dels drets humans. Vivim en una societat on, encara avui en dia, es continuen perpetuant les desigualtats de gènere i la màxima expressió d'aquesta és la violència envers les dones.

Un any més, celebrem l'efemèride del dia internacional per a l'eliminació de la violència envers les dones, una de les majors xacres que persisteixen en les nostres societats. Globalment, ens trobem que cada cop es reivindiquen més els drets de les dones i l'equitat de gènere, i mitjançant els moviments socials, es pretén provocar un canvi social en molts dels valors. No obstant això, sembla que hi hagi determinat retrocés social perquè les situacions de vi-



olència, sigui verbal o física, no fan més que incrementar-se.

Des dels governs i associacions del tercer sector es dediquen una sèrie de recursos per implementar mesures i accions que contribueixen a paliar aquest tipus d'actituds. Des de campanyes de sensibilització social dirigides a tota la ciutadania, passant per la posada a disposició de serveis d'atenció a les víctimes, serveis de seguiment psicològic, justícia gratuïta i pisos per acollir dones i famílies víctimes. També l'educació i la pedagogia a les aules són un recurs imprescindible. La via de l'educació és de les millors aliades que existeixen per poder trencar rols de gènere, trencar estigmes, educar en relacions basades en el respecte, l'autonomia, la llibertat d'elecció al marge dels rols sexistes i en valors d'igualtat des d'una mirada transversal en clau de gènere.

Amb tot i això, hi ha un altre aspecte que voldria comentar que crea un desavantatge molt gran en la lluita contra l'erradicació de la violència de gènere i la igualtat: és la proliferació de clixés i notícies falses al vol-

tant de la violència envers les dones. D'una banda, les dades sobre la prevalença de violència masclista posen en relleu l'evidència que les víctimes de violència no es corresponen únicament a un perfil. En l'imaginari social, les dones sense estudis, d'edat avançada o immigrants són sovint identificades erròniament com el perfil tipus que pateix violència. Per altra banda, la propagació de falses creences, tot i les evidències i dades objectives, perpetua la percepció del fet que existeixen denúncies falses, que els casos de violència estan darrere de l'abús del consum de drogues o, inclús, que part de les agressions es donen en moments d'alt nivell d'estrès o de pèrdua de control.

Aquests mites contribueixen, malauradament, a encobrir la dimensió del problema i, per tant, cal imperativament que nosaltres com a ciutadans ens fem nostre el repte de desmitificar i trencar amb els estereotips per evitar l'estigmatització o culpabilització de les dones i, alhora, continuar guanyant camí cap a la igualtat de gènere. = Impulsora de Concòrdia

Atenció personalitzada i professional.

DES DE 1998

**the cigarshop**  
ANDORRA

**Avinguda Meritxell, 40**  
AD500 Andorra la Vella  
Tel. (376) 826 515

**Carrer de la Unió, 2**  
AD500 Andorra la Vella  
Tel. (376) 853 400

**Carrer Major, 23**  
AD200 Pas de la Casa  
Tel. (376) 855 216

[www.thecigarshop.ad](http://www.thecigarshop.ad)



## La tribuna

# Acabaràs sent cambrer

## L'escola ens ha de preparar per potenciar-nos, per enlluernar i desenvolupar les habilitats innates que tenim

DAVID

Picazo



Is nens, des de ben petits, escolten la pregunta: què voldràs ser quan siguis gran? És ben curiós que l'interrogant surt de la boca d'un altre nen, ara tancat dins d'un cos adult que, si es fes la mateixa pregunta, callaria per la crueltat dels propis somnis extingits. És molt difícil que el camí de la nostra infantesa, el somni que teníem quan érem petits, segueixi intacte passat el temps i les afliccions, sense que quedi perdut o molt difós. Llavors poc en sabem de limitacions, habilitats, classes socials, frens o prohibicions.

Des de ben petits, la majoria coneixia la reacció dels grans. No era el mateix voler ser metge que pagès. No era el mateix voler ser mestra que perruquera. No era el mateix un cuiner que un futbolista. Els pares de molts nens, bolcaven les seves ànsies de ser més en les extraescolars dels fills. Música, futbol, idiomes, tallers, competicions... Molts no les gaudien i se sentien carregats, com les motxilles plenes de llibres nous el primer dia d'escola. Nosaltres només volíem jugar. El joc dels adults era força avorrit, i durant l'educació secundària, molts vam tenir la certesa que era un joc al qual ens veuríem condemnats i sense ganes de jugar. El xoc entre els talents naturals amb què neix cada persona i la pressió per encaixar en algun paper del sistema establert, va fer que saltessin pels aires molts que no ho mereixien.

L'escola ens ha de preparar per potenciar-nos, per enlluernar i desenvolupar les habilitats innates que tenim, ajudar-nos a adquirir el gust per l'esforç i la feina, per veure el fruit de les nostres mans sense robotitzar-nos ni fer-nos cabre en un motlle massa petit per un potencial innat. M'agradaria col·locar en aquest article frases d'admiració i



lloança per tots els professors i la seva tasca. M'agradaria, de debò... Recordo frases inspiradores, mestres que sortien de la norma. Però la seva figura en general em porta al record funcionaris en el pitjor sentit de la paraula. Funcionaris que repetien un temari més que cremat any rere any, incapaços de transmetre l'amor. Amor per la natura, la lectura, la creativitat, els valors ètics, la ciència, la història o les cultures. Em recorden monotonia, càstig, humiliacions, avorriments i un viatge als antípodes de l'ambició.

Molts vam passar anys en mans d'aquests funcionaris. Els millors anys de la nostra vida, la infància, que és el més semblant que tindrem mai a una pàtria. La nostra joventut amb la seva explosió d'energia i les ganes de menjar-se el món, on és vital reorientar aquesta passió perquè el món no se't mengi a tu. Jo estic en la trentena, i seria injust dir que l'educació no ha canviat. Seria

**De cambrer** vaig aprendre coses que mai vaig aprendre a l'escola, l'institut ni la universitat: l'humilitat per no creure'm més que ningú

injust i fals, perquè tothom sap que ha canviat. Directament, la desgan per l'educació ha passat de ser cosa d'uns pocs a un mal generalitzat. L'educació actual no respon en cap cas a la necessitat real per créixer en el món descontrolat que ens envolta. Els adolescents en especial ho saben, i per això desconnecten cada vegada més aviat del que el món educacional els vol oferir.

Les noves maneres de fer escola van avançant a pas de caragol, i els projectes d'educar des de ben petits d'una forma real i lliure són pocs. Les bases del futur s'estan col·locant ara. Per això és tan preocupant pensar en la mala qualitat dels materials que s'estan aportant quan no

més n'hi ha quatre que volen construir amb ciment armat. La feina de professor ha de ser plenament vocacional, ha de ser com la paraula que surt de la boca innocent del nen que deia que petit: jo vull ser mestre. La meua admiració vagi per tots els que volen trencar el motlle i revolucionar per fi una educació adequada al món real, que ens prepari per ser allò que volem ser, que orienti les nostres capacitats per sentir-nos forts, per cuidar el planeta, els altres i d'un mateix.

Una crítica ferotge a l'educació que vaig rebre no fa més que revelar el ressentiment i el fracàs que va ser en el meu cas. El pitjor que et podia passar era, segons algun dels

mestres, acabar de cambrer. Com a mestre potser no, com a profeta la va clavar. Vaig acabar de cambrer, i va ser una de les meves primeres feines després d'acabar màrqueting.

Acabant de cambrer vaig aprendre coses que mai vaig aprendre a l'escola, l'institut ni la universitat: humilitat per no creure'm més que ningú, per aprendre que darrere de cadascú hi ha una història de la qual pots aprendre moltes coses. Sacrifici, saber que llençar la tovallo-la no és una opció quan veia companys aferrant-se a la feina perquè significava el menjar dels de casa. Respecte i psicologia, per atendre igual el president de la Generalitat de Catalunya que aquell que només podia permetre's dinar fora de casa estalviant durant mesos. Ambició de coneixement endinsant-me en un món de productes fascinants, descobrint missatges en les ampolles, històries en els orígens, estimant el que dona la terra. Treball en equip, resolució de problemes, treballar en entorns d'estrès, gestionar la frustració, servir tothom sense prejudicis i el desig de millorar dia a dia. Així que sí, vaig acabar de cambrer.

L'accidentalitat i els desviaments en el camí que planejàvem seguir són de vegades la millor troballa per créixer i aprendre, per desgràcia però, no sempre és així, i m'entristeix profundament pensar en els talents que van quedar esclafats pel camí. El meu cas va ser com us l'he explicat, i desitjo que els canvis en l'educació vagin arribant perquè afecten directament el que serem d'aquí a res com a societat i no és fàcil que ens redirigeixi la casualitat.

La fòbia actual a la joventut i els seus comportaments no són més que la collita de generacions rebent una educació buida, insatisfactòria i estàtica. Quan eduquem per la vida i no pel sistema, el món començarà a ser un lloc millor, on les noves generacions abandonin les ganes de baixar del tren abans d'hora i buscar amb l'ambició d'un nen in-contaminat el seu propi camí. ≡

**Tècnic en màrqueting i comunicació**

Shell  
V-Power

SENT EL  
NOSTRE MÀXIM  
RENDIMENT

GO WELL

Comparat amb fórmules anteriors de Shell V-Power. Els beneficis reals poden variar d'un vehicle a un altre.  
Si en vol més informació, vagi a Shell.es. Les marques de Shell són utilitzades per DISA sota llicència atorgada per Shell Brands International AG.



## Nacional

Pàgines 8 a 18

CONSELL GENERAL

# El Govern dona garanties d'equitat per evitar talls de llum «arbitraris»

Calvó defensa la nova llei de crisi energètica, mentre el PS assegura que «evidencia les nostres febleses»

A. B.  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

En una sessió del Consell General en què es va predicar amb l'exemple i es va ajustar la temperatura de l'hemicicle, amb reacció diversa per part dels consellers generals i els ministres del Govern, el ple de la cambra va aprovar el projecte de llei de mesures per respondre a les situacions de crisi energètica, amb el vot a favor de la majoria (Demòcrates, GPI i CC) i en contra del Partit Socialdemòcrata (PS) i la consellera no adscrita, Carine Montaner. La ministra de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat, Sílvia Calvó, va assegurar que amb la nova norma hi haurà garanties d'equitat amb la gestió d'eventuals talls de llum i que per això no seran «arbitraris», ja que es defineixen els mecanismes en la gestió de les restriccions. «Són més possibles que abans, així que ens hem d'anticipar», va afirmar Calvó, tot i que «esperem que mai s'hagin d'aplicar aquestes mesures», ja que «no volem tallar la llum», sinó «estar preparats per si cal fer-ho».

## Jover i López difereixen sobre si el prestador de darrera instància és o no homologable

La ministra de Medi Ambient va defensar el text durant el ple dels atacs que es van proferir des de la bancada socialdemòcrata. Així, mentre Calvó va recordar l'increment de cost de l'energia que ha d'importar FEDA i la importància d'estalviar, el conseller general socialdemòcrata, Jordi Font, no va tenir pietat de la política energètica del Govern i de l'oportunitat d'aquesta llei. «No calia, no és el que esperàvem i evidencia les nostres febleses», va etzibar. «En lloc de repartir dividendes, FEDA hauria d'haver invertit en renovables, i ara el problema seria menor», va assegurar. A més, «no s'assumeixen responsabilitats en cas de possibles talls i no queda clar què es pot fer i què no». També va criticar el fet que aquesta norma pot contradir altres lleis vigents, com ara la de protecció civil, l'estat d'alarma o d'emergència.

Des de Terceravà, tot i que van decidir votar-hi a favor, també van ser molt crítics. Segons Joan Carles Camps, «fins ara l'administració ha estat un exemple, però el consum continua pujant, així que no ha funcionat ni ha estat creïble l'exem-

SÍLVIA CALVÓ  
MINISTRA DE MEDI AMBIENT

«Esperem que mai s'hagin d'aplicar les mesures i no volem que hi hagi restriccions, però cal estar preparats»

JORDI FONT  
CONSELLER GENERAL DEL PS

«Si FEDA hagués invertit en renovables en lloc de repartir dividendes, ara el problema seria menor»

## El ple tomba l'esmena del PS al text de recerca en la biomedicina

► Els grups de la majoria van tornar a ahir l'esmena a la totalitat presentada pel Partit Socialdemòcrata (PS) al projecte de llei de recerca en l'àmbit de la salut i la biomedicina. Segons el PS, el text presenta moltes mancances que fan difícil obtenir, malgrat el treball parlamentari en comissió legislativa, una llei «homologable, moderna, respectuosa i que no faci discriminacions i menys afavorir una empresa». Així es va expressar la consellera general Susanna Vela, encarregada de defensar l'esmena, que va assegurar que «el text està mal plantejat de base». En la seva al·locució, la consellera socialdemòcrata va assenyalar les man-



► López i Vela, ahir al Consell.

cances detectades en el text i que va refermar un informe de l'Observatori de Bioètica i Dret-Càtedra Unesco de Bioètica de la Universitat de Bar-

celona (UB), a qui des del grup parlamentari es va encarregar l'estudi «com a oposició responsable que som», va recalcar Vela.

► El president del Grup Demòcrata, Carles Enseñat, va garantir que el text «és una bona llei, dimensionada i pensada per a Andorra, que busca donar solucions reals davant dels reptes reals del país». Per tot plegat, va lamentar que els socialdemòcrates «perdin l'oportunitat de millorar la llei, fent una esmena que està pensada i motivada per l'oportunitat política i per buscar un possible rèdit electoral, que rebaixa i embruta qualsevol negociació o voluntat de treball».

ple del Govern». D'aquesta manera, «com ja hi ha altres lleis que ho prevenen, no és el moment de generar més neguit», va defensar en la mateixa línia que els socialdemòcrates.

Per un altre costat, en la sessió del Consell General d'ahir també es va aprovar el projecte de llei de creació de reserves internacionals i accés al sistema financer a assistència en forma de provisió urgent de liquiditat. La llei permet dotar el país de la figura del prestador d'última instància homologable internacionalment, per atendre el sistema financer en cas de necessitat de liquiditat, segons va assegurar el Govern, en boca del ministre de Finances, Eric Jover. Per contra, el president del grup parlamentari socialdemòcrata, Pere López, va posar en dubte que es tractés d'un prestador de darrera instància homologable. ≡



SOSTENIBILITAT

# Les fonts renovables no poden substituir per si soles les fòssils

L'estalvi energètic i la flexibilitat, necessaris per a la transició

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Les segones Jornades de l'Energia i Ciutats Sostenibles que es van celebrar ahir a Sant Julià de Lòria van servir per deixar palès que, per si soles, les fonts renovables no poden substituir l'energia fòssil i, per aquest motiu, és cabdal l'estalvi energètic. En aquesta línia, el cònsol major lauredià, Josep Majoral, va compartir la voluntat de la corporació d'abastir al 100% l'edifici administratiu comunal amb hidrogen, una proposta que s'alinea amb les alternatives que treballa el ministeri de Medi Ambient i que demana la unió de tot el país per tal que sigui una realitat.

De fet, el director general de FE-DA, Albert Moles, va posar en relleu que des de la parapública «estem mirant com està aquesta tecnologia i els avenços que hi estan havent», malgrat que va assegurar que encara «té molt camí per recórrer perquè està poc industrialitzada». En aquest sen-



►► Un instant del parlament de Josep Majoral durant les segones Jornades de l'Energia i Ciutats Sostenibles.

**Moles va assenyalar la biomassa com a alternativa a l'energia elèctrica, apuntat que «té molt potencial»**

tit, va manifestar que «amb les energies renovables no recuperarem mai la flexibilitat que tenim amb les fòssils», ja que, en aquest cas, són necessaris factors com el sol o el vent per ser produïdes. «Amb les renovables soles no podem substituir l'energia fòssil i una part d'aquesta substitució s'ha de fer amb estalvi i amb flexibilitat», va afegir.

D'altra banda, com a alternativa a l'energia elèctrica, Moles també va assenyalar la biomassa, una proposta que «té molt potencial» i amb la qual cal treballar de manera decidida per tal que, «en un futur on tot serà més elèctric, tinguem una part de calor produïda fora de la cadena de valor elèctrica». El context actual, per tant, «és una gran oportunitat per desen-

volupar projectes» i el repte d'Andorra «és molt més assequible si es compara amb altres països a escala europea», va assenyalar.

Així mateix, Majoral va fer una crida a escala nacional per tal de resoldre la crisi energètica de manera conjunta. «La COP que acabem de passar és un exemple de les dificultats que estem vivint i l'objectiu d'aquestes jornades és intentar treure projectes, propostes i solucions d'aquests ponents per tal que es puguin implementar a escala parroquial o nacional», va apuntar. En qualsevol cas, aprofitant les declaracions als mitjans de comunicació, el cònsol lauredià també va informar de les accions en clau sostenible que actualment té previstes dur a terme el comú. Així, va apuntar que el projecte que té un horitzó més pròxim és el de la xarxa de calor a través de la biomassa, una acció que ha d'anar acompanyada del suport del Govern i que Majoral espera que sigui una realitat abans que l'actual Executiu finalitzi el mandat. En línia amb aquest projecte, també es va referir a la prova pilot per recollir llenya als boscos de la parròquia, una iniciativa amb la qual «estem morint d'èxit».

Finalment, també va informar dels avenços que s'estan duent a terme pel que fa al carril ciclista que enllaçarà Sant Julià de Lòria i Andorra la Vella, indicant que malgrat que encara no es disposa de terminis fixos, el comú inclourà la seva part econòmica al pressupost que s'està elaborant de cara a l'any vinent. I novament, l'objectiu és que el carril sigui una realitat abans de finals del mandat nacional, segons va informar l'ANA. ■

ESCENARI PREELECTORAL

# Concòrdia escull Cerni Escalé per encapçalar la candidatura nacional

Olalla Losada i Cerni Cairat ocuparan la copresidència del partit

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

L'assemblea constituent de Concòrdia, celebrada ahir a la tarda a la seu del partit polític, va escollir Cerni Escalé com a candidat per encapçalar la candidatura nacional de les eleccions generals. Tal com va exposar la

formació mitjançant un comunicat de premsa, el fins ara secretari general al Comú d'Escaldes-Engordany va ser designat «per unanimitat» entre els participants.

D'altra banda, en el congrés es van validar els principis generals del partit, se'n van aprovar els estatuts, i es va designar el comitè executiu. Al voltant del darrer punt, es van escollir com a copresidents de Concòrdia, Cerni Cairat i Olalla Losada, mentre que Martí Alay ocuparà el càrrec de

tresorer. Finalment, seran vocals del partit Sílvia Alves, Cerni Escalé, Sergi Esteves, Albert Gomà, Paula Przybylowicz, Núria Segué i Ramon Tena.

Finalment, la formació va compartir que té l'objectiu de millorar del benestar social a Andorra, i que els seus eixos principals són: la conservació del patrimoni natural, la millora de la qualitat de vida mitjançant una reducció de la inflació del preu del lloguer i enfortir el sentiment de comunitat al país. ■



►► Un instant de l'assemblea de Concòrdia, celebrada ahir.

GUIARD, SL  
(Societat Absorbent)  
SERVEIS GASTRONÒMICS, SLU  
(Societat Absorbida)  
ANUNCI DE FUSIÓ PER ABSORCIÓ

D'acord amb l'article 79.3 de la Llei 20/2007 de Societats Anònimes i de Responsabilitat Limitada del 18 d'octubre (en endavant "LS"), es fa públic que els Socis de les societats **GUI-TARD, SL** (en endavant, la "**Societat Absorbent**") i **SERVEIS GASTRONÒMICS, SLU** (en endavant, la "**Societat Absorbida**") o (en endavant, les "**Societats Participants**") va decidir, el dia 21 de novembre de 2022, aprovar la fusió (en endavant, la "Fusió") per absorció de la Societat Absorbida per la Societat Absorbent, de conformitat amb el Projecte Comú de **Fusió** (en endavant, el "Projecte") formulat i signat pels Òrgans d'Administració de la Societat Participant.

La Fusió consistirà en l'absorció de la Societat Absorbida per la Societat Absorbent, extingint-se sense liquidació de la Societat Absorbida i transmetent-se en bloc i a títol universal el seu patrimoni a la Societat Absorbent. A l'empara de l'establert en l'article 79.2 de la LS, es manifesta que el Projecte que els Òrgans d'Administració han posat a disposició dels Socis de les Societats Participants en els seus respectius domicilis socials conté (i) de forma detallada, tots els elements jurídics i econòmics rellevants per portar a terme la Fusió, i (ii) els balanços formulats, aprovats i tancats pels Òrgans d'Administració de les Societats Participants a 30 de juny de 2021. S'ha prescindit de la convocatòria prevista a l'article 79.1 de la LS, tenint el caràcter d'Unipersonal la Societat Absorbida i en haver-se celebrat la Junta General Extraordinària en la Societat Absorbent, amb caràcter Universal. Amb base en idèntic motiu, el Projecte no conté cap menció al tipus de canvi ni a la reforma dels estatuts socials de la Societat Absorbent i, per tant, la Fusió es portarà necessàriament a terme sense fer recurs a aquest.

S'adverteix que, en la mesura en què l'eficàcia de la decisió dels Socis està supeditat al transcurs del termini d'un mes des de la publicació del present anunci, les Societats Participants no podran atorgar l'escriptura pública de Fusió fins que conlogui el període referit. Així mateix, es fa constar el dret dels creditors a oposar-se la Fusió durant el mes esmentat, i fins que s'inscriuï l'escriptura pública al Registre de Societat del Principat d'Andorra.

**A La Massana, a 21 de novembre de 2022**  
**Sr. Angelo Guitard Alejandre en qualitat de President de**  
**GUIARD, SL i**  
**SERVEIS GASTRONÒMICS, SLU GUIARD, SL**  
**(Societat Absorbent)**  
**SERVEIS GASTRONÒMICS, SLU**

ESQUELES I  
AGRAÏMENTS

t.: 736 200  
c/e comercialperiodic@gmail.com

el Periòdic



## Parròquies ► Consells de Comú



► La cònsol major, Conxita Marsol, ahir en el Consell de Comú d'Andorra la Vella.

# La capital abonarà 720.000 € per ampliar les obres dels Serradells

El comú ha hagut de satisfer un sobrecost de 150.000 euros en el marc dels treballs del Bici Lab

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

El Comú d'Andorra la Vella va aprovar ahir abonar a l'empresa Locubsa un import de 721.000 euros corresponents a una ampliació de contracte, ja que aquesta constructora havia assumit uns treballs en la reconstrucció i remodelació dels Serradells que inicialment no havien estat adjudicats. La cònsol major d'Andorra la Vella, Conxita Marsol, va incidir que no es tracta «de cap sobrecost», sinó d'un pagament que ara cal fer a l'empresa per aquests treballs que ha acabat duent a terme.

El que sí que ha estat un sobrecost

són els 150.000 euros que s'han hagut d'afegir als diners ja satisfets per a l'habilitació del Bici Lab, i és que en el marc dels treballs es va detectar, entre altres aspectes, que hi havia tres parets que s'havien d'enderrocar, però que no es va poder fer, ja que eren mestres i no era possible.

Des de l'oposició van lamentar, d'una banda, la «manca d'informació» sobre els diners que ara ha de satisfer el comú a Locubsa per les obres dels Serradells i, de l'altra, van demanar que s'avaluï la possibilitat de demanar responsabilitats en les obres del Bici Lab, ja que creuen que hi ha hagut «una omisió de controlar el recinte» de manera adequada abans d'executar les obres.

Marsol va explicar que els treballs dels Serradells es van dividir en tres lots i que n'hi va haver un, el segon, que no es va adjudicar, ja que mentre es preparava l'adjudicació es va arribar a un acord amb Progec perquè assumís les obres que ja havia fet en el moment que hi va haver l'incendi. Progec era l'empresa que estava fent les obres quan hi va haver el foc. En aquest lot dos, a més dels treballs que havia d'assumir Progec, n'hi havia uns altres que no li corresponien i que ha acabat fent Locubsa, motiu pel qual ara el comú ha de pagar 721.000 euros a aquesta darrera empresa, en concepte dels treballs assumits, entre els quals unes millores per valor de 104.000 euros que es

**Els comptes es tanquen amb l'execució del 83% del pressupost i un deute de més de 20 milions d'euros**

van anar afegint durant els treballs.

La cònsol major va destacar que per sobre d'aquesta qüestió, que va atribuir a un «error humà», el que es valora és que els Serradells estiguin «funcionant a plena normalitat» i s'hagi evitat arribar als tribunals, ja que a hores d'ara encara no hi hauria resolt aquest plet i les obres, per tant, «no estarien ni començades». «Va ser un bon acord», va defensar, i va recordar que malgrat aquest pagament, s'està dins el 20% dels imprevistos que preveu la llei de la contractació pública.

Des de l'oposició es van abstenir en la votació d'aquest punt i la consellera de PS+I Dolors Carmona va subratllar que sí que es tracta «d'un sobrecost» i que el que lamenten és que no se'ls hagi «informat si es va detectar des del principi» que s'havia de fer aquest pagament. «Si són uns treballs que s'han de fer, de millora, no estem en contra, però la comunicació també és important, com la transparència», va manifestar, i va recordar que ells han estat a sobre del projecte i els ha sobtat trobar-se «ara» que cal fer aquest pagament.

**INGRESSOS I DESPESES** // En la sessió de Consell de Comú d'Andorra la Vella celebrada ahir també es va informar sobre l'execució del pressupost al tercer trimestre de l'any en curs. S'ha tancat amb uns ingressos de 34,5 milions (un 53,5% del pressupostat) i unes despeses de 37,8 milions (el 58,5%). Entre les despeses cal destacar que les inversions reals sumen 10,8 milions (el 41%) i que, a més, hi ha compromesos 23 milions més, amb la qual cosa s'arribaria a un 83% de l'execució del pressupostat, tal com va comentar el cònsol menor, David Astrié. A 30 de setembre l'endeutament del comú és de 20,5 milions, és a dir, el 43,6% del límit del 200%.

Per últim, el Comú d'Andorra la Vella disposa d'un nou decret que regula les mesures d'estalvi energètic. Així ho va aprovar ahir el Consell de Comú, segons el compromís adquirit amb el Govern i la resta de comuns en el conveni de col·laboració signat el 4 de novembre, i en el marc del rol exemplar de l'administració establert a la Llei d'impuls de transició energètica i del canvi climàtic (Litec), segons va informar l'ANA. ≡

# La recompra de preferents es tancarà un any abans

El Comú de la Massana aprova una nova adquisició de participacions emeses per la societat EMAP per valor d'1,4 milions d'euros

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

El Comú de la Massana ha donat llum verda a una nova adquisició de participacions preferents emeses per la societat EMAP SAU i subscrites per les entitats bancàries per valor d'1,4 milions d'euros. En la sessió d'ahir es va aprovar l'autorització de la despesa i la compra es farà a principis d'any. Així doncs, dels 19 milions inicials en el moment en què es va fer l'emissió de preferents, el 2013, quedarà un saldo pendent de 5.864.500 euros. Això representa que ja s'haurà recomprat al voltant d'un 70% de les participacions emeses.

El conseller de Finances, Jordi Areny, va afirmar que el procés de recompra finalitzarà el 2026, un any abans del previst. «Això farà que a par-



► Una votació durant el Consell de Comú de la Massana.

tir del 2027 el Comú de la Massana disposarà d'1,4 milions més per finançar inversions per a la parròquia, però també significa que serà propietari de gairebé un 6% més de participacions de la societat Setap». En aquests moments, el comú compta amb el 19,9% de les accions de Setap, però a l'acord es preveia l'augment progressiu d'aquest percentatge per arribar a la paritat entre els tres socis.

El ple del Consell també va tirar endavant diverses modificacions de la normativa comunal, que ja es van aprovar provisionalment a l'octubre, per adaptar el POUP a la normativa general, com permetre construir trasters en el subsol. També s'han introduït canvis per millorar l'aspecte de la parròquia, com la disminució de les modificacions de terreny. ≡



# L'enquesta per la consulta sobre el laboratori acumula uns 400 vots

Dolsa aclareix que encara no s'ha dut a terme cap recompte però que la gran part està a favor del plebiscit

POL FORCADA QUEVEDO  
ORDINO  
@PeriodicAND

El conseller de la formació X'Ordino, Enric Dolsa, va explicar ahir, durant la roda de premsa posterior a la sessió del Consell de Comú, que prop de 400 persones havien participat en l'enquesta online per «solicitar al comú una consulta popular» sobre el laboratori P3 de Grifols. En aquest sentit, Dolsa va assenyalar que encara no s'ha fet cap recompte, però que la gran part de participants demanen el plebiscit. El conseller també va remarcar que «la democràcia és això, expressar-se a través d'una urna. Si surt que sí, s'hauran de prendre les mesures escaients, i surt el contrari, ho haurem d'acceptar».

Preguntat sobre si aquesta consulta es pogués estendre a tot el país més enllà de fer-la només a Ordino, el conseller de Movem Ordino, Jean-Michel Armengol, va apuntar que primer s'ha de veure el resultat a la parròquia per saber «quin és el sentiment de la població». Per ampliar l'acció en l'àmbit nacional, Armengol va assenyalar que «es podria fer mitjançant un moviment polític o una plataforma apolítica», considerant aquesta última com la millor opció perquè «permet tenir les coses més clares, i potser més pausades i tranquil·les a l'hora de debatre».

Per contra, el cònsol major d'Ordino, Josep Àngel Mortés, va assegurar que «nosaltres no canviarem la nostra postura», i va reiterar que «no té cap sentit fer aquesta consulta perquè és un projecte aprovat des



► Un moment de la sessió de Consell de Comú, ahir.



## ENRIC DOLSA

CONSELLER DE X'ORDINO

«La democràcia és això, expressar-se a través d'una urna. Si surt que sí s'hauran de prendre les mesures necessàries»

## JEAN-MICHEL ARMENGOL

CONSELLER DE MOVEM ORDINO

«[La consulta en àmbit nacional] es podria fer mitjançant un moviment polític o una plataforma apolítica»

## JOSEP ÀNGEL MORTÉS

CÒNSOL MAJOR D'ORDINO

«Nosaltres no canviarem la nostra postura. No té cap sentit fer aquesta consulta perquè és un projecte aprovat des de fa dies»

de fa dies» i que «el comú ha fet el que havia de fer i és el Govern qui tira endavant el projecte».

Així mateix, valorant la reunió de poble que van organitzar Dolsa i Armengol dimecres sobre el laboratori P3, el conseller de X'Ordino va carregar contra la consellera general no adscrita, Carine Montaner: «Va haver-hi un gran problema i ho direm amb noms i cognoms, la senyora Carine Montaner». «Em va donar la sensació que va venir a començar la seva campanya electoral a Ordino. Volia rebentar la reunió», va afegir. Mortés també va parlar sobre les declaracions de Montaner contra l'exministre de Salut, Joan Martínez Benazet: «El que no s'ha de perdre mai és el respecte a les persones».

Pel que fa als punts tractats en la sessió, el Comú d'Ordino va aprovar per unanimitat l'ampliació del contracte de Secnoa per a la concessió de 10 anys més d'Ordino Arcalís amb motiu de les pèrdues causades per la pandèmia. Aquesta xifra equival al 20% màxim que es permet per llei. Així, el contracte expirarà el 2078. Relacionat amb això, Dolsa va considerar aquesta dada «un pèl exagerada i desequilibrant», mentre que Mortés va assenyalar que faltarien inclús més anys per poder recuperar les pèrdues.

Durant la sessió, els consellers també van aprovar la regularització de l'aparcament sobre el riu d'Arcalís i es va denegar la sol·licitud d'una envasadora d'aire per utilitzar els escuts de la parròquia i de la Reserva de la Biosfera, un fet pel qual Dolsa va felicitar la corporació. ≡

## Encamp pagarà uns 220.000 euros més per l'escola bressol del Pas

L'import representa un augment del 3% al projecte de sis milions d'euros

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

El Comú d'Encamp haurà de pagar uns 220.000 euros més per l'escola bressol del Pas de la Casa. Aquest suplement de crèdit, segons va explicar ahir el cònsol menor d'Encamp, Jean Michel Rascagneres, correspon a una sèrie de canvis que es van introduir al llarg dels treballs de confecció del nou edifici per tal de millorar la infraestructura. L'import només representa un increment aproximat del 3% d'un projecte que, en total, ascendeix als sis milions d'euros.

Malgrat que la cònsol major d'Encamp, Laura Mas, va assegurar que eren unes obres que entren «dins d'uns paràmetres molt i molt raonables», els consellers de l'oposició van lamentar que aquest increment en el pressupost ve donat arran «d'una

manca de planificació i d'improvisació». En aquest sentit, van dir que l'import assenyalat «no és gens menor per un edifici que fa poc que està inaugurat», concretament des del juliol del 2021.

Des del PS+Independents es va apuntar, a més, que no es va votar en contra perquè es té en compte la importància que suposa millorar els equipaments de la parròquia i també del Pas de la Casa. Tanmateix, van denunciar que una part d'aquest sobrecost es deu al fet que durant l'anterior mandat, els tècnics comunals van revisar els pressupostos presentats «a la baixa» i, per tant, «ara s'han adonat que s'ha hagut de tornar a fer el revestiment del sol perquè el d'origen no era l'adequat per a una escola bressol».

Per la seva banda, Rascagneres es va mostrar sorprès perquè durant el treball previ en comissió tots els consellers del comú, inclosos els del PS+Independents, hi van votar a favor.

D'altra banda, els consellers socialdemòcrates van aprofitar el punt de precs i preguntes per denunciar que treballadors temporals es «colaven» en edificis inacabats del Pas de la Casa a passar les nits en matalassos a terra perquè no hi ha pisos on allotjar-se.

Per part de la majoria, Mas va apuntar que ja des d'un inici, abans que sorgís el problema, el comú va decidir anticipar-se a possibles problemes amb els temporers avançant el termini de lloguer dels pisos turístics a l'1 de novembre. Per altra banda, va exposar que quan es va tenir constància d'aquesta possible problemàtica al Pas, es van donar instruccions als agents de Circulació perquè fessin rondes de control entre les 20.00 i les 06.30 hores a les portes dels edificis inacabats per veure si hi accedia alguna persona «i no es va trobar a ningú dormint».

Finalment, la cònsol major va tractar els avenços de la corporació en matèria d'estalvi energètic. En



► Un instant de la sessió de Consell de Comú.

aquest sentit, va manifestar que en la facturació del Comú d'Encamp a l'octubre s'ha aconseguit una reducció del 30% en el consum energètic respecte del mateix termini del

2021. Mas va atribuir aquest fet a «un esforç conjunt que està donant els seus resultats», per la qual cosa «seguirem en aquesta línia», segons informa l'ANA. ≡



# *Estem oberts*

**WILLY BEÇ**

Carrer François Mitterrand 2 local 8-9,  
AD700 Escaldes-Engordany  
Telf. +376 828 667

*Dilluns tancat per festa setmanal*



# el Periòdic BUSINESS

L'ACTUALITAT ECONÒMICA DEL PRINCIPAT

Pere Brachfield  
Pàg ► 2

Els motius de l'impagament de les factures



Laura Nieto  
Pàg ► 3

Liberalització: una peça clau



Jaime Mesas  
Pàg ► 3

Consultori fiscal



## Ral·li de Nadal?

Xavier Torres Puges

Director General  
ANDBANK Asset Management



**P**er aquestes dates normalment se sol parlar del ral·li de Nadal. Vist el que s'ha vist aquest any, amb el mal comportament general dels mercats, semblaria que és el que tots estem esperant, per tal de tancar l'exercici amb un nivell de pèrdues menor als mercats tant de renda variable com de renda fixa.

Després d'un any molt marcat per les pressions inflacionistes i les polítiques monetàries restrictives a tot el món han estat els principals causants del mercat baixista que hem viscut aquest 2022. Amb les últimes dades conegudes sobre la inflació es podria esperar que haguessin tocat màxims, la qual cosa no vol dir que a partir d'ara tornem a nivells del 2%, però sí que es mantingui aquest camí de desaceleració. Tot això provocat per les pujades de tipus d'interès que ja portem i que comencen a incidir en la demanda i, per tant, en els preus dels productes d'alimentació i energia. Les

últimes dades d'inflació del mes d'octubre als EUA van ser molt positives, ja que a més de confirmar un altre mes que se segueix contenint, vam tenir una lectura, fins i tot, per sota de les expectatives del mercat situant-se al 7,7%. Tot això va propiciar que els mercats experimentessin unes fortes pujades, que avui fa que els índexs estiguin en màxims de tres mesos. De fet, aquest mes de novembre les rendibilitats que portem acumulades en un Euro Stoxx 50 són del +8%. I aquesta vegada, sense que serveixi de precedent, el comportament d'Europa és amb diferència superior als Estats Units amb un S&P 500 +3% molt inferior en relació. Cosa que no ens deixa de sorprendre ja que en els darrers temps la balança sempre s'havia decantat cap a la borsa americana.

A més, aquest comportament millor d'Europa ja no és només del mes en curs, sinó que, en acumulat de l'any, ens trobem amb un rendiment de l'Euro Stoxx 50 en tan sols del -8%, comparat amb un S&P 500 del -16%. Amb el que potser el ral·li de Nadal és més aviat ral·li d'Europa contra els Estats Units. Si analitzem una mica més el perquè d'aquest comportament tan dispar i ens centrem en el famós índex de referència FANG, compost per FACEBOOK+APPLE+AMAZON+NETFLIX+ALPHABET, que són mem-



bres de l'S&P 500, i que són les empreses que han estat liderant els índexs americans aquests darrers anys, veiem que han tingut molt mal comportament en aquest exercici amb una baixada des del principi de l'any del -36% per a aquest índex FANG. Que justament, és el doble que el de l'S&P 500 i, a més a més, en les recuperacions del mercat com l'actual mes en curs només s'han revaloritzat un 3%. Amb la qual cosa podrien explicar el mal comportament de l'S&P 500 ja

que aquestes empreses representen un 20% pel que fa a la ponderació de l'índex. D'altra banda, els bons anys 2020-2021 van tenir un efecte que va magnificar el comportament de l'índex S&P 500 en positiu, de manera que realment el mercat ha corregit o revertit els components del club FANG.

Un altre dels impactes que sí que veiem que estan propiciant les polítiques monetàries restrictives, són les víctimes que trobem a empreses molt en-

deutades i que estan patint fortes baixades en no aprofitar per reduir el seu endeutament en els anys de bonança quant a tipus baixos, o els famosos SPACS (la majoria eren vehicles l'únic actiu dels quals era una piscina de diners amb objectiu de comprar a altres empreses llistades, evitant així els tràmits i la regulació d'una sortida a borsa i com a teló de fons cotitzant amb prima contra el mercat.) que actualment la majoria cotitzen a preus molt per sota. I què cal dir de les empreses que van florir a la calor de la pandèmia (Zoom, Peloton Interactive...) que també han fet un viatge d'anada i tornada. Per rematar, l'últim fiasco al món crypto de la mà del que va ser una de les plataformes FTX més grans. El denominador comú de totes elles és que van sorgir a l'hàbitat de polítiques ultraexpansives que vam tenir els últims 10 anys.

Un altre dels grans dubtes que seguim tenint és la Xina, tot i que els inversors aposten per una relaxació de les restriccions de la Covid-19 i amb estímuls a la seva economia, les últimes notícies que tenim des de Pequín amb nous casos de contagis, no auguren que estiguin en l'anelada tornada a la normalitat al país asiàtic.

Pel que fa a polítiques monetàries, seguirem pendent de les dades que vagin sortint per veure si podem corroborar aquests pics d'inflació que comentàvem anteriorment. Ara mateix, seguim tenint la corba americana invertida, és a dir, els tipus d'interès a curt termini més

Passa a la pàgina següent

Pàg ► 4

Aprovada la signatura de l'acord marc entre Andorra i el Banc Europeu d'Inversions

Aquest acord és un pas més perquè Andorra participi en els mecanismes de finançament del banc

Pàg ► 4

Jover veu la recaptació a la duana d'octubre un indicador de creixement

El titular de Finances destaca que aquest any es tancarà amb un superàvit d'uns 15 milions

Pàg ► 4

El salari medià del setembre creix fins als 1.822 euros

La variació respecte del mateix període del 2021 és del 3,2%

Pàg ► 4

La Cambra, amb delegacions d'Occitània, Pirineus, Ariège i Ger

L'objectiu és promoure el treball conjunt entre les empreses de les regions



## Li presentem els seguríssims d'Andbank

La salut és actitud i els seguríssims d'Andbank respiren lliures amb la tranquil·litat de sentir-se coberts per viure intensament i amb confiança. Si vols ser un dels nostres seguríssims et proposem **Andsalut**, la cobertura total al millor preu, **Andvida** per anticipar-te al futur, i altres productes d'assegurances.

Entra a la nostra web i informa't de l'assegurança que millor s'adapta al teu estil de vida.

andbank.com

ANDBANK  
Assegurances



## Ve de la pàgina anterior

alts que els tipus a llarg termini. Indubtablement, descomptant una recessió ja només ens queda poder pensar si al final com a resultat tendirem a un *soft-landing*, que seria el millor escenari per als mercats, o per contra un *hard landing* que seria la pitjor opció.

Respecte als mercats, veient en els nivells que estem, semblaria que estan més aviat pel primer escenari, tot i que a la borsa intentar endevinar tot el que ja hi ha en preu acostuma a ser una gesta gairebé impossible. El que sí sabem és que hi ha moltes empreses de sectors més cíclics que ja cotitzen amb grans descomptes, fins i tot si normalitzem

els seus beneficis a períodes d'altres recessions.

La millor recepta per als propers mesos seria estar posicionats en un mix d'aquestes empreses de tall cíclic i de les de qualitat, és a dir, amb un nivell molt baix d'endeutament o nul. Amb capacitat de mantenir marges en aquest entorn de pressions de preus i poder ser lí-

ders en el seu sector amb barreres d'entrada a competidors. I ja, per demanar, que cotitzin a múltiples raonables ajustades pel seu potencial creixement de beneficis.

Sense tenir la bola de vidre, i pensant que l'ajust en els beneficis de les empreses falta per arribar, recordem que per al 2023 els analistes continuen descomp-

tant uns creixements del +4% per a l'índex S&P 500. Penso que al llarg del proper any es reflectiran i es revisaran a la baixa entre un -10-15%, que seria el patró habitual en recessions. De manera que, de cara al fet que continuï el ralli de Nadal, tot sembla clar per a aquest final d'any. Cal no perdre la il·lusió del Nadal i menys en temps de recessió.

# Els motius de l'impagament de les factures

Pere Brachfield

@PereBrachfield



Soci director de Brachfield & Asociados Abogados

Segons el recent Estudi de la Gestió del Risc de Crèdit que impulsen l'asseguradora de crèdits Crédito y Caución i l'empresa d'informació Iberinform, l'impacte de la morositat a Espanya s'ha intensificat sobre el teixit empresarial. El 60% de les empreses espanyoles pateix l'impacte negatiu de la morositat en el seu compte de resultats, i el 12% afirma que corre el risc de tancar per l'impacte dels impagats, el que suposa prop de 171.000 empreses. D'acord amb el citat Estudi de Gestió del Risc de Crèdit a Espanya, el 48% de les firmes espanyoles afronta pèrdues d'ingressos significatives en aquells aspectes de l'activitat empresarial afectats per l'encariment dels tipus d'interès: el 29% del teixit empresarial registra un increment dels seus costos financers, el 18% ha de frenar la seva expansió comercial, i el 15% es veu obligat a limitar les seves noves inversions. La morositat és un risc per a l'activitat empresarial. L'incompliment dels pagaments acordats genera importants tensions de liquiditat en una situació com l'actual, i és especialment desestabilitzadora en l'operativa de les empreses de menor grandària.

De tota la vida, els deutors han justificat la seva manca de pagament amb cinc excuses universals: la primera, que encara no ha pogut cobrar dels seus clients i que, per tant, no pot pagar les seves factures; la segona, que li han baixat les vendes per culpa de la crisi i per tant se li han reduït els ingressos, fet que li provoca problemes de cash flow per pagar les seves factures; la tercera, que li han baixat el marge comercial degut a la competència i la globalització i no té suficient liquiditat per pagar; la quarta, que té dificultats transitòries de finançament a curt degut a un problema de negociació amb el banc, i la cinquena, que per culpa de la crisi el seu negoci va molt malament i no té fons en la seva tresoreria.

Les investigacions sobre les causes dels impagaments de les factures en les operacions comercials entre empreses patrocinades per la Comissió Europea fa uns quants anys van demostrar que les principals excuses dels deutors són en realitat excuses de mal pagador, ja que la principal causa de la morositat és el retard deliberat per aprofitar-se del finançament gratuït que li facilita el creditor amb l'aplaçament dels pagaments de les compres. Els estudis de la CE van revelar que tampoc és cert que el major percentatge dels retards en el pagament estiguin provocats per l'existència de litigis comercials, és a dir, problemes de qualitat o quantitat de les mercaderies venudes que serveixin de pretext per demorar el pagament, manca de puntualitat en els lliura-

ments o degut a l'aparició de discrepàncies sobre la quantia del deute o del venciment de la factura. No és veritat que els retards en abonar una factura es deguin a què el client no hagi rebut encara la factura o algun document original, o que hi hagi problemes administratius en la tramitació de l'ordre de pagament.

Amb anterioritat a la publicació de l'informe de la CE, es suposava que els condicionants assenyalats abans, o sigui, problemes de liquiditat, litigis comercials i problemes administratius, eren les principals causes del retard en els pagaments. La realitat és que en la majoria dels casos els morosos podrien pagar el dia pactat amb el creditor comercial, però no ho fan perquè no els convé fer-ho ara per ara i que pagaran més tard, quan els vingui millor. Conseqüentment, el major percentatge dels impagaments que es produeixen a Europa són intencionals, ja que el deutor retarda els pagaments per finançar-se a costa del proveïdor. Així doncs, els estudis realitzats sota l'auspici de la CE van revelar que les diferents causes que provoquen la morositat i els impagats a Europa són: en primer lloc, retards en el pagament intencionals; en segon lloc, dificultats financeres del deutor; en tercer lloc, manca d'eficàcia administrativa del deutor per controlar els seus pagaments, i en quart lloc, litigis i incidències amb els articles subministrats.

Generalment, se sol culpar de l'existència de morositat a la conjuntura econòmica; ara bé, això no és cert atès que com ja s'ha mencionat, la conjuntura constitueix un dels condicionants de la morositat, però no és l'únic causant del fenomen. Indubtablement la morositat pot augmentar degut a causes conjunturals, com pot ser la desacceleració de l'activitat econòmica o el refredament de l'economia, ja que en períodes difícils, en els que es produeix un encariment del cost dels diners, les empreses utilitzen la prolongació dels terminis de pagament com un substitutiu dels crèdits bancaris. També és cert que en èpoques de crisi els índexs de morositat acostumen a desaparèixer i es produeixen fenòmens de sinistralitat en cadena, atès que els problemes en el pagament es contagien entre les empreses.

Conseqüentment, la morositat no és un fenomen provocat per la conjuntura, sinó que és necessari considerar l'existència de diversos condicionants que interaccionant entre sí provoquen la morositat. Per tant, no estem davant un sol determinant, sinó que s'ha de buscar l'origen de la morositat en la combinació i convergència de diversos determinants.

De tots aquests determinants, i malgrat que els factors conjunturals poden agreujar la morositat, els principals condicionants dels impagaments són cinc: 1) l'absència en els creditors d'un know how de gestió de cobrament; 2) la cultura empresarial de la demora, i els mals hàbits de pagament; 3) la postura de la societat massa permissiva amb la morositat; 4) l'estructura empresarial, i 5) el marc legal

i la protecció al creditor que li atorga l'Administració de Justícia.

A continuació explicarem amb més detall l'absència d'un know how de gestió de cobrament dels creditors i la cultura empresarial de la demora, i els mals hàbits de pagament que són dos elements que actuen de forma sinèrgica i que actualment són els grans culpables dels problemes de cobrament. En primer lloc, respecte a l'absència d'un know how de gestió de cobrament a les empreses creditors, podem dir que, per motius culturals, en els països del sud d'Europa persisteix encara una certa vergonya a l'hora de reclamar el pagament d'una factura vençuda, atès que no sembla educat exigir a un client de seguida el pagament d'un deute vençut ja que el deutor es pot molestar. A l'inrevés del que succeeix en els països anglosaxons en ls quals s'ha desenvolupat una forta cultura del cobrament, i on reclamar un deute es considera un fet tan natural com oferir un nou producte als clients, al sud d'Europa no existeix encara una veritable cultura empresarial de cobraments. Les pràctiques de cobrament als països del sud són excessivament laxes, i a més les empreses no han desenvolupat una metodologia adequada per rendibilitzar els seus crèdits a clients. Així mateix, degut a la carència d'una cultura empresarial que atorgui prioritat al cobrament dels vendes, les empreses pateixen elevades pèrdues per culpa de la morositat dels seus clients. En general, als països meridionals els directius de les empreses proveïdores són massa tolerants amb els deutors, ja que prefereixen prioritzar les activitats comercials i les relacions públiques a tractar les condicions de pagament i a reclamar el pagament puntual de les factures. Per qüestions purament culturals els directius són molt més reticents que els seus col·legues del nord d'Europa o dels Estats Units a l'hora de requerir el pagament als clients. Tant el costum empresarial considera de mal gust constrènyer el pagament als deutors, per la qual cosa els directius de les empreses creditors se senten incòmodes quan han de recordar als clients que han d'efectuar el pagament dels deutes comercials. Per exemple, en el cas d'Espanya, als directius de les empreses els genera apuro i incomoditat reclamar el pagament de les factures vençudes als clients. Quant al recobriment d'impagats, s'ha de tenir en compte que la reclamació de pagaments als deutors és considerada com una de les tasques més desagradables que es poden fer a l'empresa. Per molta gent anar a cobrar un deute sol provocar una sensació molesta, i generalment ho resulta més pel creditor que vol cobrar que per al morós. Conseqüentment, a Espanya al creditor encara li costa reclamar als deutors que li paguin degut a un sentiment d'incomoditat. Aquesta situació no es produeix en altres cultures empresarials, atès que el primer que fan les empreses és deixar ben clares les condicions de pagament, i són molt rigoroses en el compliment dels

terminis de pagament de cada operació comercial. Els directius europeus o americans no tenen el més mínim escrúpol a l'hora de reclamar el pagament de les factures als clients ronses, i ho fan immediatament després de transcorregut el termini de crèdit atorgat. A més, a Espanya hi ha una consciència col·lectiva d'resignació a cobrar tard, de manera que el sentiment imperant a les empreses espanyoles és que cobrar tard o mal és una cosa habitual; que els morosos són una fatalitat i no es pot fer res per evitar-ho. Un altre problema que afecta molt negativament els resultats de cobrament de les empreses espanyoles és que en moltes companyies no s'han incorporat objectius de reducció del període mitjà de cobraments ni dels saldos de clients, atès que no es dona importància a la gestió del crèdit comercial. Aquests condicionants tan propicis per als morosos, inclús porten a situacions perversament absurdes, en les quals el deutor es fa l'ofès quan el legítim creditor li sol·licita el pagament de la factura vençuda fa molts dies, i el representant del creditor acaba demanant disculpes al morós per les molèsties ocasionades i per haver dubtat de la seva honorabilitat (per descomptat, sense haver aconseguit cobrar un centim del deute), fet que no deixa de ser una circumstància exquisidament surrealista i inconcebible en altres latituds.

En segon lloc, la cultura empresarial de la demora i els mals hàbits de pagament són un factor molt important atès que constitueixen el principal generador de morositat. A Espanya no existeix una cultura empresarial que fomenta el pagament puntual, i les empreses no donen cap prioritat a tenir un perfil de bon pagador, en conseqüència, no suposa cap objectiu estratègic per a les empreses i per tant, no s'han implantat polítiques d'atendre puntualment els pagaments a proveïdors. Cal fer notar que el gran generador de morositat a Espanya és un factor inherent a la cultura empresarial. No són causes estructurals, legals ni conjunturals les que provoquen la plaga de la morositat, sinó una actitud generalitzada de les empreses davant l'incompliment de les obligacions de pagament. La inexistència d'una ètica definida en el compliment de les obligacions dels deutors ha deixat un buit moral que permet l'existència d'una morositat permanent. Avui dia, el retard intencionat dels pagaments als proveïdors és sinònim de bona gestió empresarial. I el pitjor és que s'ha demostrat en diversos estudis europeus que els clients abonem les seves factures seguint un criteri selectiu basat en el seu propi interès; en altres paraules, paguen pitjor als proveïdors no estratègics i que poden ser reemplaçats amb facilitat. Pel contrari, els proveïdors que no poden ser substituïts són pagats molt abans pels mateixos compradors. Existeix, per tant, un problema deontològic en l'actuació dels empresaris. Però el comportament morós ocorre no només en els sectors margi-

nals de la societat o en empreses insolvents o amb poca liquiditat, també en el món empresarial. La política que s'aplica en moltes empreses solvents i amb gran liquiditat de demorar intencionadament els pagaments als creditors està considerada per molts dirigents com un model de bona gestió empresarial. Molts directius consideren perfectament ètic intentar retardar al màxim els pagaments als seus proveïdors de manera intencionada. A més, alguns dirigents empresarials aprofiten qualsevol errada per part d'un proveïdor per no pagar al venciment. Alguns empresaris tenen com a política pagar les factures només quan el creditor ha exigit diverses vegades el cobrament. En cas d'oblir per part del creditor de reclamar el deute, es considera natural no efectuar el pagament. Aquesta carència d'ètica i cultura empresarial en el compliment de les obligacions de pagament es pot constatar inclús quan el deutor signa documents mercantils com poden ser contractes, reconeixements de deute, pagarés o xecs. En nombroses ocasions subscriure aquests documents — que en altres països són quasi sagrats — no suposa per al signant ni tant sols un compromís moral per al seu compliment. De manera que a Espanya existeix un seriós problema d'ètica empresarial, ja que les pràctiques poc ètiques en els pagaments es troben tant arrelades a les empreses que s'han convertit en norma en lloc de ser una excepció. Amb aquesta mentalitat és molt difícil erradicar la morositat. Conseqüentment, les pràctiques de dilatar els pagaments són bàsicament fruit d'una cultura empresarial que s'ha desenvolupat no només degut a factors econòmics, sinó a més a les males pràctiques de pagament imperants a les relacions mercantils com per exemple imposant que els mesos d'agost i desembre no es paga per vacances del responsable de pagaments. En casos extrems, alguns compradors que tenen com a data fixa de pagament el dia 30 de cada mes, aprofiten que febrer només té 28 per aplaçar el pagament al 30 de març. Un exemple de morositat és quan el client contacta amb el proveïdor i li diu que en l'últim enviament de mercaderies hi havia una caixa amb producte defectuós, per la qual cosa no pagarà la factura, i per tant, espera rebre una factura rectificada; amb aquest subterfugi ha retardat el pagament molts dies. Un altre exemple habitual és quan el deutor diu que no ha rebut la factura i demana que li enviï novament per correu postal, amb la qual cosa retarda uns quants dies el pagament. És a dir, molts deutors allarguen amb estratagemes els terminis de pagament. També existeixen deutors que, per allargar el pagament real d'una factura ens han enviat xecs que «sense voler» s'havien oblidat de signar. D'aquesta manera fins que se'ls retornava el xec i el signava un apoderat guanyaven varies setmanes. Una altra distracció bastant habitual és estendre el xec a nom d'un altre creditor, amb la qual cosa s'aconsegueix el mateix resultat que amb el truc anterior. Una altra versió d'aquest frau en els instruments de pagament consisteix en enviar una circular per correu en la qual s'anuncia que adjunten un xec per liquidar tal factura, però s'han «oblidat» de posar el taló al sobre. Davant aquest problema de memòria, la ciència mèdica hauria d'investigar si potser existeix un virus que interfereix en el bon funcionament de les neurones dels morosos.





## SCIENTIFIC RESEARCH

# Dolsa challenges Mortés to «not be afraid of the ballot boxes» and to make a consultation

With Armengol, they gathered a hundred people in Ordino to «stop» the Grifols laboratory

He warns that they will go «until the end» and that other alternatives may be considered, which he does not specify

EL PERIÒDIC  
ORDINO

@PeriodicAND

In a room in the Cortinada of the Ordino congress center practically full - with a hundred attendees, including some politicians such as the president of the Social Democratic Party (PS), Pere López -, the municipal councilor from Ordino, Enric Dolsa, asked that «democracy is imposed» and that the municipal consul Josep Àngel Mortés «do not be afraid» to put the ballot boxes and make a consultation, which is «the healthiest», in reference to the establishment of a laboratory P3 of the Grifols company in the parish.

«The objective is that, after this meeting, we have the maximum possible support to carry out this consultation», said Dolsa. So, «the consul must think this is a joke, but from now on he may be forced to do it, no matter how much he now says no», he predicted. The councilor of X'Ordino added that «I don't understand what fear there is in the current politicians that the people will manifest», since «there are countries like Switzerland that even exaggerate it». For this reason, «we will go to the end and, if he does not want it, we may consider other alternatives, which we do not yet have in mind», he revealed.

Dolsa and the advisor of Movem Ordino, Joan Miquel Armengol, denounced that the project has not been awarded through a public tender with an international framework, so that, aside from Grifols, the possibility for other companies to participate. Apart from that, «this project does not bring anything to Ordino or to Andorra in general from an economic point of view and, on the other hand, it does pose a significant danger in the health field, because there may be accidents with pathogens, for which you must be prepared, and if you are not, you have a very serious problem», warned Dolsa.

With the slogan *Entre tots ho*



►► Enric Dolsa and Joan Miquel Armengol, during the event held at the Ordino Congress Centre.



**ENRIC DOLSA**

X'ORDINO

«The consul must think this is a joke, but from now on he may be forced to do it, even if he refuses now»

**J. M. ARMENGOL**

MOVEM ORDINO

«There are many ambiguous elements and, therefore, even though the works have started, there is a lot to do; they haven't touched the ground»

hem de poder parar (*Together we can stop it*), those attending the event received a ticket to support, if they so wished, the carrying out of the consultation. In addition, Dolsa and Armengol intervened to explain the «irregularities» and «contradictions» that the P3 laboratory award process has had on the part of the Government and the Ministry of Health, with the help of some expert witnesses, that appeared in a video on the giant screen installed in the room. Thus, it was explained that an expenditure of one million euros is planned for the maintenance of the animals with which tests will be carried out (especially mice), although the former minister Joan Martínez Benazet had initially denied this.

«There are many ambiguous elements and that is why, although the works have started, there is a lot to



►► The Cortinada room was practically full.

do, since they have not yet touched the ground», said Armengol, who explained the shortcomings of the partners' pact between the Government and the Grifols company,

such as the contract for the transfer of the 35,000 square meters of land or the fact that the Executive only has 20% of a company worth 3,000 euros.≡

**Your leading real estate agency in Andorra.**

*Our experience guarantees results, realtors since 1988.*



☎ (+376) 353 424 / (+376) 379 769

☎ (+376) 747 747

✉ laportella@andorra.ad

📍 Casa Nova Olivet 10 · Ordino

🌐 www.laportella.ad



## COUNCIL OF MINISTERS

# The Government proposes an increase in wages of 7% up to 1,400€

Jover advances that the Executive will bet for the law if the employer and the unions do not agree to the increase

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Given that the economic and social council (CES) has not reached an agreement for the increase in wages, the Government has decided «not to avoid its obligations» and to put on the table a proposal on this increase that now employers and unions have to evaluate and answer for next week. If the answers are «diametrically» divergent, the Executive will bet for the right to complete the bill that gives cover to these proposals that are based on a 7% minimum wage increase and a reduced progressive increase of 0.5% in each salary range of 200 euros that exceeds 1,400 euros. Thus, between 1,200 and 1,400, salaries will increase by 7%; between 1,400 and 1,600 a 6.5% increase is proposed; between 1,600 and 1,800 of 5.5% and so progressively until the last band, the one above 3,800 euros, where it will be 0.5%. The Government hopes that this is not «a unilateral proposal» and is now «waiting» for the evaluations made by the members of the economic and social council. The Minister of Finance and Spokesman, Eric Jover, recalled last Wednesday that from the Executive it is considered that this is «the best body» to decide what should be the increase that wages should experience in the face of next year and that is why these meetings were promoted.

Asked about the impact that this increase in the CPI could have on rents, the Spokesperson recalled that the Government continues to defend that wages and rents must be linked in the increase and pointed out that it will now be necessary to see how it is finally fixed in the text that is in the parliamentary pro-



►► A moment of the economic and social council held this Tuesday.

**As for the public sector, the salary increase will be equal to the CPI, which is expected to be between 5.3% and 7%**

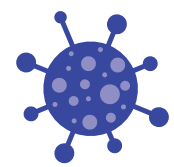
cedure. Jover emphasized that once again the Executive is choosing to «be interventionist» in order to «protect the lowest wages» and that is why it has been decided to propose these percentage increases in the private sector. As for the public, he stated that the increase is expected to be from the CPI. In this sense, he also wanted to point out that these percentages are the minimum increase that is proposed, but that those companies that consider it can apply the CPI and appealed to the exemplifying role of the Administration. Regarding the response that

this proposal may have, taking into account the positions far removed from unions and employers, Jover emphasized that what the Government will not give up and it is precisely hoped that this document that is now being put on the table will serve to «focus the debate».

The minister reiterated that at the end of the year inflation should be between the 5.3% and 7% calculated by the International Monetary Fund (IMF) and that is why these percentages have been proposed in the increase of salaries, as reported by the ANA. ≡

## The cases of covid rise by 170 in the last week

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY



The cases of coronavirus in the Principality have increased by 170 over the last week. In

this way, the total positive cases since the beginning of the pandemic stand at 46,994, of which 279 are active (+68). In relation to the discharges, 102 new ones have been notified, so the total recoveries reach 46,559. Deaths remain at 156. As for the pressure on the health infrastructure, the hospital welcomes three patients, one more than last week, of which two are on the floor and the last one in the Intensive Care Unit (ICU), although it does not require mechanical ventilation.

On the other hand, the Andorran Health Care Service (SAAS) issued a press release to inform that, so far, Andorra is not registering an exponential increase in cases of bronchiolitis as is happening in Catalonia. In this sense, the SAAS assures that at this time «no significant increase in the virus comparable to that of the countries around us has been detected». In this way, and «given the high incidence in neighboring countries», the detected cases are being closely monitored. ≡

## The «heating check» can be requested until January 31st

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

Family units that wish to apply for the heating check granted by the Government in order to help families cope with the payment of heating costs during the winter will be able to do so from December 1st and until January 31st, 2023. This was announced by the Minister Spokesperson, Eric Jover, after listing the conditions and requirements that applicants must meet in order to receive the aid. The minister recalled that this is a benefit of 150 euros that will be granted per family unit and not per individual per-

son. In this way, in order to access the check, people will need to have legal and effective residence in the country and prove a minimum of three years of residence. Applicants' income must be 1.3 times the LECS, the same formula that is used in the items intended for housing aid. In addition, Jover pointed out that those family units that have certain assets will not be able to access the benefit despite the fact that at a given time they have the lowest incomes. People who have heating included in their rent will also not be able to benefit from the check, as long as the variation has not un-



►► The meter of a heating.

dergone a very significant change. «If the owner has not transferred this inflation of energy products to the price of the rent, the family will not have been affected and will not be given the aid», pointed out the minister.

When making the payment from the Government, Jover emphasized that «we have tried to be as flexible as possible». Thus, the payment of each heating check will be made uniquely and primarily by transfer. To speed up the process, an online platform will be launched where applicants will have to go to fill out a very quick form. ≡

Don't miss any special editions of **El Periòdic!**



## ASSOCIATION AGREEMENT

# Andorra and the European Union close the last meeting of the year

Riba believes that an agreement will be reached on free movement quotas

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Andorra and the European Commission held the last session of the year regarding the negotiations to reach an association agreement. In this last round, the delegations discussed some aspects of Annex II on technical standards for products, the regulations relating to veterinary, phytosanitary aspects and food safety, trade and Customs. Likewise, they also continued with the analysis of the regulations and possible adaptations on the free movement of workers, the right of establishment and telecommunications. With regard to the exchange on more technical aspects of the

negotiation, in this round progress was made in some chapters of Annex II, on the technical regulations of the products, with which Andorra would assume the European legislation that guarantees that the products present in the market comply with the production and safety standards of the Union, essential elements when participating in the internal market.

The annexes on trade and on Customs were also discussed, which break down rules that are also indispensable for the proper functioning of the internal market, in particular in relation to imports and exports of products. In this sense, it should be remembered that Andorra has already incorporated part of the flow in these matters, through the commercial agreement of 1990.

In relation to the free movement of people, Andorra and the European Union continue to analyze in detail the mechanisms for regulating migratory flows and the procedures applied by Andorra. The nego-



►► A moment from the meeting between Andorra and the EU held this Wednesday.

## The two delegations set out to find a consensus on telecommunications

tiation is based on the adaptation proposal made by Andorra, taking into account the precedent already accepted by the European Union in Liechtenstein and which allows the quota concept to be maintained. As for the negotiation, the Secretary of State for European Affairs and Andorra's chief negotiator, Landry Riba, was satisfied with how they are evolving and pointed out that «we are finding points of agreement

and we trust that we can end up with a system based on quotas, although perhaps with some variations compared to what we know today». Regarding telecommunications, the two delegations held a first exchange after Andorra presented its initial position on this issue in July. The two delegations sat down last Wednesday to continue the debates to work on a consensus position, as reported by the Executive. ≡



*A unique and welcoming place to buy and/or eat fresh products.*

**Ciabatta bread sandwiches, hamburgers, crêpes...**

### OPENING HOURS:

**Monday to Saturday:**  
from 7:30h to 20:00h

**Sundays:**  
from 7:30h to 14:00h

Carrer de la Vall, 2, AD500 Andorra la Vella Tel. +376 829 470  
Av. Casamanya, edifici Casa Font AD100 Ordino Tel. +376 847 064



ENGINE ► ROAD MAP

# The house of champions

The Andorran Motorcycle Federation (FMA) is committed to hosting the Trial of Nations again in the coming years

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND



The Andorran Motorcycle Federation (FMA)

continues to bet on growth and is determined to continue charting a path that benefits both the athletes of the country and the Principality itself. This was made clear last Wednesday by the president of the entity, Natàlia Gallego, who together with Andbank's deputy director, Josep Maria Cabanes, presented a sponsorship agreement that incorporated different aspects, as well as confirming one of the objectives more ambitious for the coming years.

The FMA aspires to host, again, the Trial of the Nations, in what would be the fourth time in Andorra. The world championship by country is one of the most important events in the trial world, and the most prominent in the international arena. So, the purpose is to bring the event to the country in the 2025 or 2026 edition. As Gallego explained, «for two or three years now they have been requested by other countries and already have a fixed date. It could be that for us it will arrive later, and of course we will ask for it again». The president showed her agreement with the decision by pointing out that «we love the Trial of the Nations because it is very special, being a world championship of an individual sport, but by country, and it is very nice to see all the destinations that they come to Andorra».

Despite having an eye on this procedure, the FMA continues to work in other areas, such as the training of young people or their financing. In this aspect, Andbank will extend its help towards the entity in a more global way, which will focus mainly on three lines of action: the Ice Gladiators (the only motorized competition on ice that



►► Cabanes and Gallego, during the presentation of the agreement.

takes place in Pas de la Casa), the Trial Summer Camp (which will have renowned instructors and in which athletes such as Toni Bou or Adam Raga have already participated) and the Trial of the Nations (with the aim of lending a helping hand to finance the costs of a displacement of these characteristics).

When explaining the reason for this aid from the banking entity, Cabanes declared that «the work of the FMA has a lot of merit, since they have managed to publicize the country and bring elite competitions. In addition, big names in this field have established themselves in the country, giving more echo to which Andorra can be made and maintain a close relationship with the federation, which brings many benefits to Andorra».

Need for extra help/ The great role of athletes such as Jordi Lestang or Gaudi Vall in the trial elite, or Marc Font in disciplines such as «endure», raises the question of whether some kind of push is needed to consolidate Andorra's name among the best in the world. On this aspect, Gallego affirmed that, in the case of Lestang and Vall, financial aid «came a little late, since they cannot have it until they are 16» and confirmed the need and complexity to get «external funding, either from sponsors, professional teams and others, due to the fact that motorcycling is an expensive sport, but from the federation

we are doing everything possible to help our competitors so that they can continue forward».

On the other hand, the organization celebrates that little by little

«there are more athletes who are part of the Government's aid, and in this case we are grateful for the involvement of the Ministry of Sports». Finally, the women's discipline

will be one of the points on which more emphasis will be made with the aim of bringing a team of three runners to the Trial of Nations 2023. ≡

## Beixalís would be closer to becoming a motorcycle area.

►► The FMA has made clear on several occasions its need to have its own space, not only to use it as a regular training space, but also to host both trials and endure events and motocross. The Principality has become a reference destination in terms of the motor world, and as Gallego announced during the celebration of the Motorcycle Night gala that took place in Sant Julià de Lòria last May, Beixalís (landfill area) could be very close to becoming a motorcyclist space.

►► At that time, Gallego commented that the federation had already contacted the La Massana municipality to take the proposal forward. However, nothing has yet been officially announced by the corporation and the issue could remain on stand-by at least until the beginning of next year. On the other hand, it must be remembered that Beixalís has areas belonging to La Massana and others that are owned by Encamp. According to this media, the Encamp municipality would not have received



►► Ox during an X-Trial at the Multisport.

any request, neither from the FMA nor from the neighboring community, which suggests that, if the project were executed in Beixalís, it would be in the area of la Massana.

►► One of the other options that could include the supposed infrastructure is to also host the X-Trial World Cup. Until now, the test has

been taking place at the Multisport, but it has already been declared on some occasions that the venue is too small for the magnitude of the event. Both the organization of the competition and the FMA want to have a space that allows improving the circuits established so far and adding an extra point of spectacle for the public.



**NATÀLIA GALLEGO**  
PRESIDENT OF THE FMA

«They have been requested by other countries for two or three years and already have a fixed date, but it could come to us later»

**JOSEP MARIA CABANES**  
DEPUTY DIRECTOR  
OF ANDBANK

«The work of the FMA has a lot of merit, as they have managed to publicize the country and bring elite competitions»

ANDORRA TURISME



# Liberalització: una peça clau

Laura Nieto

Sòcia  
Cases & Lacambra



El Consell de Ministres del Govern d'Andorra, celebrat el dia 29 de juny de 2022, va aprovar, a proposta del ministre de Presidència, Economia i Empresa, el Projecte de llei de modificació de la Llei 10/2012, de 21 de juny, d'Inversió Estrangera al Principat d'Andorra. El projecte té una doble finalitat: (i) la liberalització i l'agilitat de processos que evitin la pèrdua d'inversions estrangeres potencialment beneficioses per al país, i (ii) la implantació de sistemes de control efectiu de la inversió estrangera, en línia amb el panorama regulatori de l'entorn europeu. L'exposició de motius del projecte estableix que la reforma es fonamenta en quatre punts essencials: (i) l'establiment d'un règim de liberalització per a determinades inversions estrangeres; (ii) l'obligatorietat que qualsevol tipus d'inversió estrangera hagi de ser objecte de declaració posterior, una vegada materialitzada, davant el Registre d'Inversions Estrangeres; (iii) la instauració d'un mecanisme efectiu de control de les inversions estrangeres, i (iv) l'establiment d'un règim sancionador eficient.

Així, el punt més rellevant és la implantació d'un nou sistema de control de la inversió estrangera en què no resultarà necessària l'obtenció de l'autorització administrativa prèvia



per a la materialització de la inversió (e.g. inversors residents o nacionals de països amb conveni de doble imposició o de col·laboració en matèria d'inversió estrangera), manten-

int, això sí, l'obligació de declarar expost la realització d'aquesta inversió davant el Registre d'Inversions Estrangeres. Però, es reforça la clàusula de salvaguarda que inclou un llistat de sectors i activitats (e.g. infra-

estructures crítiques, tecnologies crítiques, subministrament de béns fonamentals, seguretat alimentària, entra d'altres), que es veuran exclo-

sos del règim de liberalització de la inversió estrangera i sobre els que l'administració haurà d'establir un especial control. A més, es descriu la implantació d'un sistema de control administratiu de totes les inversions estrangeres per part del Registre de Societats Mercantils, que podrà sol·licitar a l'inversor, en els termes que reglamentàriament s'estableixin, l'aportació de tota la informació o documentació necessària per a exercir la seva competència de control.

Finalment, el projecte proposa la modificació de l'article 18 de la Llei de Societats, referent a les aportacions dineràries efectuades per a la constitució d'una societat o la subscripció d'una ampliació de capital, preveient-se la possibilitat que aquesta aportació s'acrediti mitjançant un certificat de dipòsit, emès per una entitat de crèdit domiciliada al Principat d'Andorra o en qualsevol país SEPA (e.g. Xipre), sempre que aquest país no sigui considerat d'alt risc de blanqueig de diners o valors i de finançament de terrorisme mitjançant un comunicat tècnic emès per la Uifand. El punt més controvertit, però acceptat en països del nostre entorn.

Actualment, aquesta iniciativa legislativa està en període d'esmenes (quatre prorroques). Veurem com avança el debat parlamentari, però, en línies generals, aquest projecte pretén avançar en el procés d'obertura a la inversió estrangera per tal de situar la jurisdicció andorrana com una destinació d'interès per a inversors estrangers, principalment dels països del nostre entorn. És cert que encara resta pendent una revisió integral de la normativa de societats, però la liberalització que proposa el projecte es traduiria, a efectes pràctics, en una reducció de terminis per a la materialització de la inversió estrangera, essencial per enfortir l'economia del país en negocis disruptius de l'economia digital. Una peça clau.

## Consultori fiscal

Jaime Mesas



Aquesta setmana volem compartir amb els lectors la Consulta Vinculant número CV0258-2022 del Departament de Tributs i de Fronteres (en endavant, DTF), del 4 d'agost del 2022, en relació amb l'aportació dinerària efectuada per una persona física a una societat amb un actiu compost en més del 50% per béns immobles que rep a canvi valors representatius del capital social de l'entitat beneficiària de l'aportació.

La consultant és una societat limitada andorrana l'objecte social de la qual és la gestió i explotació del seu patrimoni propi, integrat per béns provinents del patrimoni dels seus socis, així com per tots aquells altres béns que la societat adquireixi per qualsevol causa.

L'actiu de la Societat està format per més d'un 50 per 100 de béns immobles situats al Principat d'Andorra.

Els socis de la Societat volen donar entrada a un nou soci que aportarà capital per fer noves inversions. L'entrada d'aquest nou soci es materialitzarà mitjançant una ampliació de capital que subscriurà completament el nou soci, adquirint així el 51 per 100 del capital de la Societat.

La consultant està interessada en conèixer el posicionament de l'Administració en relació al tractament fiscal que li correspon a la dita operació d'ampliació de capital a efectes de l'Impost sobre les Plusvàlues en les Transmissions Patrimonials Immobiliàries i de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials Immobiliàries.

En relació amb la qüestió relacionada amb l'emissió de participacions d'una societat amb un actiu compost almenys amb el 50% per béns immobles, el Decret legislatiu del 5-6-2019 de publicació del text refós de la Llei de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials, del 29 de desembre del 2000, a l'article 3.2.a, preveu el següent:

«Article 3. Fet generador

[...]

Són també actes subjectes a aquesta Llei:

a) La transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets reals sobre aquestes accions o participacions quan almenys el 50 per cent de l'actiu de les dites societats estigui compost per béns immobles o drets reals sobre els mateixos i que, com a resultat de la transmissió d'accions o de participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat o

dels seus drets de vot.

[...]

Altrament, sobre la consideració d'obligat tributari, la mateixa Llei diu el següent:

«Article 6. Obligat tributari

Als efectes d'aquest impost, són obligats tributaris els adquirents dels béns o drets objecte de la transmissió, o aquells a favor dels quals es constitueixi o cedeixi un dret real».

D'acord amb aquests preceptes, el fet que l'aportant rebí en contraprestació participacions superiors a la cinquena part del capital social de l'entitat amb un actiu compost en més d'un 50% en béns immobles s'assimila al fet generador previst a l'article 3.2.a. Consegüentment, l'emissió d'aquestes participacions estarà subjecta a l'Impost sobre Transmissions Patrimonials immobiliàries, i és l'obligat tributari la persona que efectua l'aportació i que actua com a adquirent d'aquestes participacions en l'emissió.

Quant a la determinació de la base de tributació, l'article 7.10 estableix el següent:

«Article 7. Base de tributació

En el cas de transmissions d'accions o de participacions de societats mercantils, previstes en la lletra a de l'apartat 2 de l'article 3, la base de tributació és la proporció del capital que representen les accions o participacions o els drets de vot que s'ostenten com a resultat de la transmissió que constitueix el fet generador, aplicat al total del valor real de les accions o participacions de la societat.

En el cas de constitucions o cessions de drets reals sobre aquestes accions o participacions, la base de tributació és el resultat d'aplicar les regles previstes en el paràgraf anterior, tenint en compte el valor del dret sobre les accions o participacions d'acord amb l'establert en els apartats 3 i 4».

Per tant, la base de tributació es determinarà tenint en compte el valor real de la totalitat de les noves participacions que han sigut objecte d'emissió.

Per la seva banda, el Decret legislatiu del 26-8-2020 de publicació del text refós de la Llei 21/2006, del 14 de desembre, de l'Impost sobre les Plusvàlues en les Transmissions Patrimonials Immobiliàries, a l'article 3.2 estableix el següent:

«Article 3. Fet generador

[...]

Són també subjectes a l'impost les plusvàlues que es posin de manifest en els actes següents:

a) La transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets reals sobre aquestes accions o participacions quan almenys el 50% de l'actiu de les dites societats estigui compost per béns immobles o drets reals sobre aquests mateixos béns, i que com a resultat de la transmissió d'accions o de participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre aquestes mateixes accions o participacions, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat o dels seus drets de vot.

[...]

En relació amb la consideració d'obligat

tributari, la mateixa Llei, a l'article 6.1, disposa el següent:

«Article 6. Obligat tributari

Als efectes d'aquest impost, són obligats tributaris les persones físiques o jurídiques que transmeten els béns immobles o drets reals sobre els mateixos béns».

Per tant, tenint en compte que l'aportant, com a resultat de l'ampliació de capital, tindrà més d'una cinquena part del capital de la societat que té un actiu compost amb més del 50% en béns immobles, en el cas exposat també es produeix el fet generador de l'Impost sobre les Plusvàlues en les Transmissions Patrimonials Immobiliàries. L'obligat tributari serà la societat que efectua l'emissió de les noves participacions. Pel que fa la base de tributació de l'impost, la mateixa Llei, a l'article 8.1 i 8.2, preveu el següent:

«Article 8. Base de tributació

La base de tributació està constituïda per la diferència positiva entre el valor real dels béns transmesos o del dret que es constitueix o cedeix, i el seu valor d'adquisició.

En les transmissions, oneroses o lucratives, el valor real dels béns transmesos o del dret que se cedeix es determina d'acord amb el que disposa la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries, del 29 de desembre del 2000».

D'acord amb aquest precepte, la base de tributació es determinarà per la diferència positiva entre el valor real de les participacions emeses i el seu valor d'adquisició.



# Jover destaca com a indicador del creixement econòmic l'increment de recaptació a la duana a l'octubre



**L**economy andorra es troba en un moment de «fort creixement», tal com demostren dades com la recaptació per la importació de mercaderies registrada al mes d'octubre. Així ho va posar en relleu el ministre de Finances, Eric Jover, durant la seva compareixença al davant de la comissió legislativa de Finances i Pressupost per tractar sobre el pressupost del 2023. D'aquesta manera, els ingressos a duana s'han incrementat en un 42% respecte del mes d'octubre de l'any passat. En aquest sentit, el ministre va posar en relleu que aquestes dades generals són «molt positives com a element indicador», ja que tenen dos vessants: «d'una banda, els ingressos directes» per a l'Estat i, de l'altra, perquè signifiquen que els ciutadans i l'economia necessiten aquestes importacions de productes i, per tant, «són un termòmetre» de la bona evolució econòmica. Jover va destacar, també, que els ingressos que està obtenint el Govern per aquesta bona evolució de les empreses farà que d'una previsió de déficit per al 2022 de 26 milions es passi a un superàvit, a finals d'any que pot estar al voltant dels 15 milions d'euros. Quant a la infla-

ció que es pot registrar aquest 2022, ha destacat que pot situar-se en una forquilla d'entre el 5,3 i el 6,9%.

Pel que fa als ingressos de duana, cal destacar que al mes d'octubre s'han donat increments en totes les partides amb l'excepció dels combustibles, que davallen un 10%. Jover ho ha atribuït als descomptes que estan aplicant els països veïns als carburants, però ha incidit en el fet que aquesta política té «data de caducitat». El ministre també va voler destacar l'evolució que ha experimentat l'apartat d'altres mercaderies, que ha augmentat un 26% al mes d'octubre.

Una menció a part mereix l'apartat de la importació de tabac, que el mes passat va augmentar un 86%. Qüestionat sobre l'impacte que pot tenir l'increment de la taxa el titular de Finances va posar en relleu que «abans de l'aplicació» les recaptacions ja eren superiors a anys anteriors. De totes maneres, ha destacat que la recaptació de 13 milions d'euros a l'octubre «no és una xifra extremament important», ja que en mesos com l'agost ja es va estar al voltant d'aquest total. En aquest sentit, va voler incidir que el superàvit «no depèn de l'increment de la taxa de consum».

## Superàvit per a aquest any

El ministre va destacar que la bona evolució de l'economia, i, per tant, de les empreses, ha fet que s'hagin incrementat els ingressos com per exemple per l'impost de societats, que estava pressupostat en 42 milions d'euros, i es preveu tancar en 70 milions d'euros, i l'IRPF, que d'una previsió de 38 passa a una recaptació prevista de 54 milions d'euros. Jover va voler destacar el fet que en el pressupost inicial es calculava un déficit per a aquest 2022 de 26 milions d'euros, una xifra que al maig amb la dotació de 10 milions per a les ajudes a l'habitatge, a l'estudi o el transport gratuït es va incrementar fins als 30 milions. Actualment, creu que es tenen ja dades «més sòlides» que indiquen que es tancarà l'any amb un superàvit que pot estar al voltant dels 15 milions, la qual cosa permetrà que es pugui fer una aportació de capital cap a FEDA sense comprometre «les ajudes a les famílies» o el pla d'inversions previst per la companyia. Malgrat aquesta bona evolució de l'economia el ministre va explicar que s'ha volgut aplicar un criteri de prudència, tant el 2022 com el 2023.



## La Cambra de Comerç es reuneix amb les delegacions d'Occitània, Pirineus Orientals, Ariège i Ger

La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis va participar en la jornada de treball organitzada per la CCI-Occitane, la CCI Pirineus Orientals, la CCI Ariège i la CCI Gers, a Toulouse. La delegació andorrana, encapçalada per la directora de la Cambra de Comerç, Pilar Escaler, l'Excm. Sr. Jean-Claude Tribollet, ambaixador francès a Andorra, i l'Excm. Sra. Eva Descarrega, ambaixadora d'Andorra a França, a més de la participació d'Andorra Business, i de l'associació ACODA, va estar present en la inauguració del saló Occitane Expo Tour. L'objectiu d'aquesta trobada és incentivar les sinèrgies de treball per desenvolupar els territoris respectius de forma transversal. Tal com va dir Pilar Escaler «les conclusions d'aquesta trobada mostren la voluntat de promoure el treball conjunt entre els sectors empresar-

ials de les regions».

L'agenda d'aquesta visita va estar marcada per un sopar amb les delegacions franco-andorranes, la presentació de l'Observatori Econòmic i de l'oferta SoluCCIO territoris, la visita al Mercat d'Interès Nacional de Tolosa i la trobada amb promotors i professionals del sector agroalimentari. Un dels moments més importants de la jornada, però, va ser la participació al Saló Occitane Export-Tour, que té per objectiu donar a conèixer tots aquells experts francesos que poden ajudar a les empreses a internacionalitzar-se o accelerar el desenvolupament de les empreses als mercats estrangers. La delegació andorrana va estar present a la inauguració, i va dedicar temps per fer networking amb les empreses i organismes professionals que hi participaven.

## El salari mitjà avançat del setembre creix fins als 1.822 euros

Segons les dades avançades del mes de setembre del 2022, el nombre d'assalariats al Principat se situa en les 40.712 persones, el que representa una variació positiva del 6,8% respecte del mes de setembre avançat del 2021. Així, tal com ha publicat el departament d'Estatística, la massa salarial s'ha situat en 90,22 milions d'euros, el que representa una variació positiva del 7,6% respecte del setembre avançat de l'any passat.

Pel que fa al salari mitjà avançat del mes de setembre, s'ha situat en 2.216,18 euros, mentre que el salari mitjà s'ha fixat en els 1.822,44 euros. La variació positiva del salari mitjà avançat respecte al del setembre del 2021 és del 0,8%, mentre que la del salari mitjà és del 3,2%.

### Salari a l'agost

El salari mitjà total declarat a la CASS durant el mes d'agost va ser de 1.838,06 euros, el que representa un increment del 4,1% respecte del mateix mes del 2021. Durant aquell mes, el sector que va presentar una variació positiva més remarcable va ser el de transport i comunicacions amb un augment del 7,5%. Per contra, l'únic sector que va presentar una variació negativa respecte de l'agost del 2021 va ser el de sistema financer, amb un

descens de l'1,8%. D'altra banda, pel que fa al salari mitjà total declarat durant l'agost va pujar fins als 2.232,76 euros, un 4,4% més respecte del mateix mes de l'any anterior. En aquest cas, els sectors que van presentar una variació positiva més remarcable van ser el d'activitats immobiliàries i serveis empresarials, amb un 8,8%, el de construcció, amb un 7,8% i el de les llars que ocupen personal domèstic, amb un 7,1%. Cap sector, però, presenta una variació negativa.

D'acord amb les dades acumulades de gener a agost, el salari mitjà s'ha situat en 2.267,35 euros, el que equival a una variació positiva del 6% respecte del mateix període anterior. El sector que presenta la variació positiva més remarcable és el de l'hoteleria, amb un 16,5%.

### Massa salarial

Finalment, cal destacar que el nombre total d'assalariats a l'agost va ser de 41.054 persones, el que representa una variació positiva del 7,2% respecte del mateix mes de l'any anterior, en què hi va haver 38.307 persones. La mitjana d'assalariats, d'acord amb les dades acumulades de gener a agost del 2022, va ser de 41.458 persones, un 12,8% més en comparació amb el mateix període anterior.

## Aprovada la signatura de l'acord marc entre Andorra i el Banc Europeu d'Inversions

El consell de ministres va aprovar dimecres passat la signatura i posterior ratificació de l'acord marc entre Andorra i el Banc Europeu d'Inversions (BEI) sobre les activitats al país d'aquest banc de la UE. Aquest acord és el següent pas al nomenament d'Andorra, per part de la junta de governadors del BEI el 10 d'agost d'enguany, com a país elegible per poder participar en els mecanismes de finançament del banc. Així, amb posterioritat al nomenament, els equips tècnics del Govern i del BEI han treballat un acord que ha d'emmarcar l'abast de les activitats del banc al país. És a dir, l'acord marc consta de 18 articles que tracten

els punts que afecten la relació entre el BEI i el Principat d'Andorra en relació amb futurs projectes conjunts, regulant la cooperació entre el Govern i el banc.

Es recorda que el procés d'integració d'Andorra al BEI va iniciar-se el juny del 2020, quan el ministre de Finances i portaveu, Eric Jover, va fer la petició formal a aquest organisme europeu. Tal com va posar en relleu el mateix Jover en la roda de premsa, el vistiplau del Banc Europeu d'Inversions és el resultat del treball d'homologació internacional d'Andorra, com ara haver esdevingut membre de l'FMI o del Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa.





## REBAIXES

# L'actual Black Friday: lluita contra la inflació i els grans magatzems

**El problema d'estoc i preus** obliga alguns petits comerços a no oferir descomptes dels seus productes

POL FORCADA QUEVEDO  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Avui és el divendres negre, conegut com a Black Friday en anglès. Es tracta del dia que inaugura la temporada de compres del Nadal, i on la majoria de comerços rebaiixen significativament el preu dels seus productes. I parlem de majoria perquè amb l'actual inflació, no a totes les botigues els surt a compte fer ofertes dels seus articles.

Un d'aquests casos és una botiga d'electrònica –un dels sectors més perjudicats– de l'avinguda Meritxell. El seu propietari va assenyalar que el Black Friday «és un mite» del qual abans sí que se'n podia treure profit, però ara ja no. Els principals causants d'aquesta situació són, almenys pel que fa a aquest sector, «la manca d'estoc, l'augment de preus i que la gent pensi que és una ganga». En aquest sentit, el propietari va destacar que «solament arriben quatre productes que es poden posar a un preu especial, la gent es confon i pensa que hi haurà molta cosa». De totes maneres, aquests problemes no són els únics motius per a no fer



► Un cartell del Black Friday en una botiga d'Escaldes-Engordany.

ofertes: «No en fem perquè els proveïdors no proposen productes», va explicar la propietària de la botiga d'electrònica J&M, la senyora Muriel. De fet, Muriel va apuntar que engany només els han brindat un article de 300 euros, cosa que a l'hora d'oferir-lo «la gent no l'agafarà

pel preu», per molt descompte que tingui. No obstant això, la propietària va recordar que un dels punts forts dels petits comerços envers els grans magatzems «és el tracte molt més proper amb el client».

Tot i això, la majoria d'establiments sí que celebren el divendres

negre. Alguns inclús, des de fa més d'una setmana, per poder lluitar contra les importants corporacions. «Nosaltres tenim un descompte marcat perquè són ordres de dalt i no em deixen fer res més», va ressaltar la responsable d'una botiga de roba i complements femenins.

A més, «no ajuda que la gent passi pel carrer i a les grans botigues vegin un 50% de descompte i aquí un 15, en certa manera fa mal», va afegir. Relacionat amb això, la responsable va explicar que «les ofertes són les mateixes de l'any passat» i que ja fa més d'una setmana que les tenen. Tanmateix, «les vendes han baixat i afegir el descompte no ajuda a pal·liar aquesta situació, vam començar molt malament i no sé com acabarà».

D'altra banda, cal recordar que la Policia va fer una crida per evitar frau durant el Black Friday i el Cyber Monday. En aquest sentit, el Cos d'Ordre recomana als particulars no fer les compres per inter-

**Començar abans les ofertes no sembla ser una solució contra els gegants corporatius**

net mitjançant una connexió wifi pública i mantenir els dispositius actualitzats. A més, aconsella comprar sempre en pàgines oficials i reconegudes, i desconfiar de les grans ofertes, de les pàgines dubtoses i de productes a preus molt baixos que arribin a través de perfils a xarxes socials o cadenes de WhatsApp. També recomana utilitzar formes de pagament segures, targetes de crèdit virtuals o amb saldo reduït i verificar regularment els moviments del compte bancari per detectar possibles fraus. ■

## RECICLATGE

## La Massana i Ordino s'uneixen per potenciar l'ús de la deixalleria

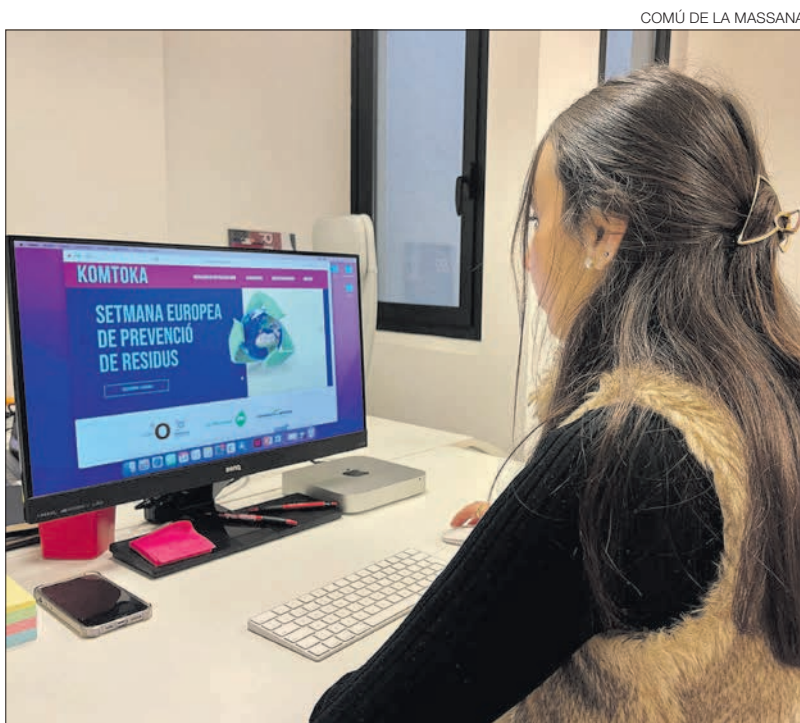
S'ha desenvolupat un web per publicar els objectes que encara tenen vida útil

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

Fins al pròxim 27 de novembre, Andorra i moltes institucions s'han sumat a la Setmana Europea de la Prevenció de residus, una iniciativa que busca sensibilitzar sobre la gestió dels residus, fomentar accions sostenibles i fins i tot ajudar a canviar el comportament de consum dels ciutadans. Per aquest motiu, els comuns de la Massana i d'Ordino s'han unit per potenciar l'ús de la deixalleria de les Valls del Nord sota la campanya *Komtoka*.

Aquesta acció té com a objectiu allargar la vida dels objectes, per seguir amb l'economia circular i contribuir amb el medi ambient. La campanya ha volgut adaptar les tres R (reduir, reciclar i reutilitzar) per reutilitzar, reparar i recuperar. Tres «R» que potencien l'ús de la deixalleria, perquè tots els ciutadans de les parròquies de les Valls del Nord tinguin present que l'opció no és llençar sinó donar-li una segona vida als seus objectes.

De la mà de Pirinenca de Serveis,



► Una usuària consultant el lloc web de la iniciativa.

s'ha desenvolupat un lloc web on la deixalleria podrà publicar els objectes que molts ciutadans han portat i que encara tenen vida útil. Així, s'ha volgut crear una plataforma digital per donar més visibilitat a tots aquests objectes i que qualsevol ciutadà pugui consultar els pro-

ductes disponibles prèviament a visitar la deixalleria.

En paral·lel els comuns estan realitzant accions per prevenir els residus, aquests relacionats amb la indústria tèxtil, ja que és el tema de la Setmana Europea de Prevenció de Residus. ■

## ESTADÍSTICA

## Les vendes als centres comercials cauen un 7,1% al setembre

El 65,6% dels treballadors en aquests tipus d'establiments eren dones i un 34,4% homes

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

L'índex general de vendes de les grans superfícies comercials ha disminuït un 7,1% al setembre respecte al mateix mes de l'any anterior, segons les dades fetes públiques ahir pel Departament d'Estadística. Si es desglossa aquest índex en productes alimentaris i la resta, alimentació va caure el 0,8% en comparació amb el mateix període de l'any passat, mentre que la resta de productes van davallar un 12,8%.

Respecte a les variacions intermensuals, l'índex general corresponent al setembre va experimentar una caiguda del 27,8% respecte a l'agost, tenint en compte que es tracta de les dades originals i que no es descompten factors estacionals ni els efectes de calendari.

Pel que fa a l'índex de vendes de les grans superfícies a preus constants, és a dir, un cop eliminat l'efecte dels preus, tenim que al setembre va disminuir el 12,2% respecte al setem-

bre de l'any anterior. Alimentació, va caure el 10,5%, mentre que l'índex relatiu a la categoria resta de productes va disminuir el 15,4%. Per tant, la dinàmica dels índexs a preus constants van seguir la mateixa tendència de la dels preus corrents.

Una altra dada és la que fa referència a l'índex d'ocupació de les grans superfícies, que va caure un 2% en comparació amb el mateix mes de l'any anterior, i va disminuir un 4,7% respecte a l'agost.

El 65,6% dels treballadors eren dones i el 34,4% homes, distribució que presenta una gran estabilitat durant els darrers 12 mesos. Si comparem les dades amb el mateix període de l'any anterior, podem veure que la proporció de dones ocupades en aquest tipus d'establiments va augmentar un 1,5%. D'altra banda, la proporció d'homes ocupats en les grans superfícies va disminuir el 2,7% aquest mateix mes.

La jornada laboral del personal ocupat en les grans superfícies comercials es distribueix entre el 92,8%, que tenia una jornada laboral a temps complet, i el 7,2% restant dels ocupats, que en van gaudir d'una a temps parcial, segons informa l'ANA. ■



## ANDORRA LA VELLA

# Tret de sortida avui a les propostes nadalenques

Destaca l'espectacle itinerant protagonitzat per un os gegant

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Andorra la Vella dona avui el tret de sortida al Nadal amb l'inici de la setena edició del Poblet de Nadal. Amb l'encesa de l'enllumenat als eixos comercials i al centre històric i l'espectacle itinerant *De peluix*, protagonitzat per un os gegant, per l'avinguda Meritxell començaran les activitats de Nadal, que s'allargaran fins al 31 de desembre.

Les cònsols majors d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany, Conxita Marsol i Rosa Gili, faran la tradicional encesa de llums de l'eix comercial al carrer de la Unió a les sis de la tarda i, a continuació i des d'allà mateix, començarà l'espectacle itinerant per l'avinguda Meritxell fins a la plaça Príncep Benlloch. Davant del context actual de crisi energètica, aquest any Andorra la Vella ha aplicat una reducció del consum elèctric del 50%: la il·luminació de Nadal enguany es concentra exclusivament als eixos



► El Poblet de Nadal de l'any passat.

comercials, el Mercat de Nadal de la plaça del Poble i al barri antic durant un període de sis setmanes i mitja, i alhora es redueix l'horari d'encesa, que es tanca a la mitjanit, i, en el cas del sostre de llum del Mercat, a les deu de la nit.

La inauguració del Mercat de Na-

dal de la plaça del Poble, a les set, començarà amb l'encesa dels sostres de llums per part de la cònsol major i el cap de Govern, Xavier Espot, i seguirà amb el concert del Cor dels Petits Cantors d'Andorra i la banda de l'Institut de Música d'Andorra la Vella, a la glorieta. ≡



► Marsol i Canturri observen un dels panells de l'exposició.

## Inaugurada l'exposició de la reforma de Sant Esteve

Commemora els 60 anys de la remodelació de l'església

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

L'exposició que obre els actes de la commemoració dels 60 anys de la reforma de l'església de Sant Esteve, a Andorra la Vella, es va inaugurar ahir. La presentació va comptar amb la presència de la cònsol major de la capital, Conxita Marsol, així com de pràcticament la totalitat dels consellers del comú, de la ministra de Cultura i Esports, Sílvia Riva, de l'arxipreste de les Valls d'Andorra i rector de la parròquia,

mossèn Ramon Sàrries, i de l'ambaixador espanyol, Àngel Ros.

Sota el nom *La comunitat creix. El temple s'expandeix 1962-2022*, l'exposició s'instal·la a l'església de Sant Esteve fins al 6 de gener amb motiu del 60è aniversari de la consagració de l'altar i dedicació al culte de l'ampliació del temple. Durant els parlaments, Marsol va reivindicar l'església, i va apuntar a la necessitat d'actuar-hi. «Estem treballant per poder fer reformes com és el cas de la climatització i també millorar la sonorització del temple», va dir la cònsol major, que va afegir que «també treballem amb Patrimoni per fer treballs de pintura, però a petita escala». ≡

Divendres 25 de Novembre a les 20 h

MORABANC  
ANDORRA

VS

ICG FORÇA  
LLEIDA

Venda d'entrades a [bca.ad](https://bca.ad)



MORABANC  
Andorra



el Periòdic d'Andorra

Petits anuncis

Filter i Rossell, 4 (Edifici La Torre)  
AD700 Escaldes-Engordany

Anuncis per fax

736 210

Anuncis per telèfon

736 200

Anuncis per e-mail

comercial@elperiodic.ad

# classificats

**Attic**  
REAL ESTATE

## DIAMANT RESIDENCIAL



📍 Nova promoció de luxe a  
**ORDINO (ANDORRA)**

### CARACTERISTIQUES



2/3 Dormitoris



Cuina



2/3 Banyes



Terrasses



Saló-Menjador



Parquing



**A PARTIR DE 510.000€**



00376828878



00376626908



grp@andorra.ad



www.attic.ad



attic\_grp



**La seva Agència Immobiliària líder a Andorra.**

*La nostra experiència ens avala,  
agents immobiliaris des de 1988.*



www.laportella.ad

(+376) 353 424

(+376) 747 747

laportella@andorra.ad

Casa Nova Olivet 10 · Ordino

**Aquest fabulós pis es troba a 500m de l'estació d'esquí de Grandvalira**

El pis es d'estil rústic, disposa de saló menjador amb bigues de fusta, llar de foc i accés a una terrassa de 8m2 amb molta llum, Sol i vistes.

La cuina és oberta i completament equipada.

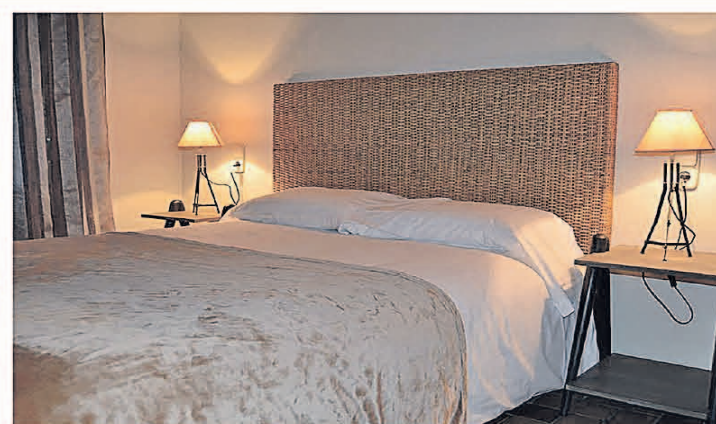
2 dormitoris dobles, una d'elles en suite amb armari encastats.

Dos bany complets.

La calefacció es individual elèctrica.

Al preu s'inclou 1 plaça d'aparcament tipus box i traster petit

**Preu: A CONSULTAR**







Gestió de lloguers, compra i venda de finques  
Administració de comunitats de propietaris

Consulti'ns sense cap compromís,  
també pot contactar-nos  
mitjançant la nostra pàgina web  
[www.alpinaimmobiliaria.com](http://www.alpinaimmobiliaria.com)



#### Magnífiques cases de pedra completament restaurades i rehabilitades a Tolo-riu-Cerdanya

Conjunt de tres cases de pedra amb estil modern i amb un elegant jardí privat. Una d'aquestes cases és individual i les altres dues adossades.  
Superfície (m2) 440  
Habitacions 9  
Banys 7  
Preu: 950.000 €



#### Pis a Escaldes-Engordany

Pis de 52 m2. Consta d'una cuina americana, saló-menjador, una habitació doble, un bany complet amb banyera, d'una plaça d'aparcament i un traster.  
Habitacions 1  
Banys 1  
Preu: 200.000 €

diversos



**INSTAL-FRED**

## Cuinem...?

Últim en tecnologia. Treballa de manera més rentable al mateix temps que augmenta la qualitat i incrementa els seus beneficis.

- Combinació de calor i vapor en un sol equip
- Menjar molt més sa, ideal per a una nutrició saludable
- Els aliments es cuinen delicadament
- Es conserven lles propietats dels aliments



#### INSTAL-FRED

Av. Fiter i Rossell 107, AD700 Escaldes-Engordany (Principat d'Andorra)

☎ (376) 864 667 ☎ (376) 327 868 ✉ [instal-fred@andorra.ad](mailto:instal-fred@andorra.ad)

Amb l'arribada del fred els  
rosegadors piquen a la porta...



## CONTROL DE PLAGUES

Assessorament, prevenció i control

**ÉS EL MOMENT  
DE CONTRACTAR  
EL SERVEI  
MÉS QUALIFICAT**

**80 35 80**

[www.altimirambitecna.com](http://www.altimirambitecna.com)



Sistema de  
Gestión  
ISO 9001:2015  
ISO 14001:2015  
[www.tuv.com](http://www.tuv.com)  
ID 9105078832



Assessorament **ambiental i alimentari**

Av. Fiter i Rossell 6, 3r. AD700 Escaldes-Engordany. Principat d'Andorra.



EDIFICI  
KRONOS

NOVA PROMOCIÓ EXCLUSIVA EN VENDA

SITUADA AL CENTRE D'ESCALDES-ENGORDANY



-Habitatges d'obra nova d'entre 60m<sup>2</sup> i 109m<sup>2</sup>  
d'1, 2 i 3 dormitoris.

-A prop de Caldea i dels principals serveis.  
-Places d'aparcament i locals comercials.

50 anys Superior  
immobiliaris

Follow us  
f | t | i | y

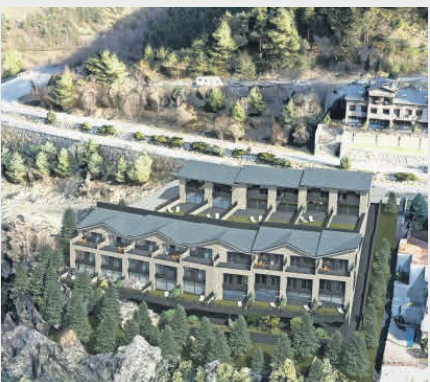
Carrer La Sardana,  
núm. 5 baixos  
AD500 Andorra la Vella

Tel. (+376) 80 80 80  
superior@andorra.ad

www.immobiliariasuperior.com

Benvinguts a Casa!

comella  
PARC



50 anys Superior  
immobiliaris

Follow us  
f | t | i | y

Carrer La Sardana,  
núm. 5 baixos  
AD500 Andorra la Vella

Tel. (+376) 80 80 80  
superior@andorra.ad

www.immobiliariasuperior.com



**motor** 

contacta'ns al  
 **616 846**

**TOYOTA MOTORS ANDORRA**  
Av. Fiter i Rosell 4 AD700 Escaldes-Engordany  
[info@motorsandorra.com](mailto:info@motorsandorra.com)

**feina** 

## TÈCNIC DE MANTENIMENT/CONSERGERIA D'INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

La Federació Andorrana de Futbol busca tècnic de manteniment/conserge  
d'instal·lacions esportives.

### FUNCIONS:

- Organització i manteniment de la instal·lació
- Atenció a l'usuari

### REQUISITS:

- Persona responsable i dinàmica i que li agradi treballar en equip
- Es valorarà experiència prèvia
- Nacionalitat andorrana o residència
- Carnet de conduir B
- Idioma català

### OFERIM:

- Incorporació immediata
- Contracte indefinit
- Jornada laboral per torns i caps de setmana rotatius
- Retribució econòmica segons vàlua
- Estabilitat laboral

ELS/LES INTERESSATS/INTERESSADES, envieu CV a [jberenguer@fedandfut.com](mailto:jberenguer@fedandfut.com)





**Fleca Font Ordino**  
Selecciona

**FORNER**  
PER A FEINA FIXA

**Requisits**

- Nacionalitat Andorrana o bé permís de Residència i Treball en vigor
- Experiència

**Interessats enviar cv a**  
[elenaflecafont@gmail.com](mailto:elenaflecafont@gmail.com)

Nou restaurant Gastronòmic a Escaldes-Engordany.

**Cerquem *cuiners,*  
*cambrers i rentaplats.***

Enviar CV a [andorrakitchen@gmail.com](mailto:andorrakitchen@gmail.com)



**Jedy Serveis**  
*Proveïm personal qualificat, comptem amb tu!*

Estem amb tu en tots els imprevistos del dia a dia!

*Neteja, reparacions, manteniment, cura de gent gran, animació infantil, cura dels petits i molt més*

Demaneu pressupost sense compromís!

**38 38 98**    [Jedyserveis@gmail.com](mailto:Jedyserveis@gmail.com)



El Periòdic  
cerca  
**Redactor/a**

Envia'ns el teu CV a  
[rrhh@elperiodic.ad](mailto:rrhh@elperiodic.ad)



El Periòdic cerca  
**Comercial**

Amb experiència, que tingui coneixements del mercat andorrà. Valorem l'organització, responsabilitat, i els idiomes. Es busca algú amb habilitats comunicatives que tingui nacionalitat andorrana o permís de residència.

Envia'ns el teu CV a  
[rrhh@elperiodic.ad](mailto:rrhh@elperiodic.ad)




**Comptem amb tu**

**Adopta Associa't**

[gos-sos.org](https://www.gos-sos.org)  
**+376 818 451**



## Esports

Pàgines 24 i 25

BÀSQUET ▶ LEB OR

## Lideratge en joc

El MoraBanc rep el Força Lleida amb plena igualtat a la classificació i el record dels partits de la Lliga Catalana

CÉSAR DE PABLOS - BCA



**MORABANC** **ICG FORÇA LLEIDA**

Avui | 20.00 hores  
Pista: Poliesportiu d'Andorra

DAVID SANSALONI  
ANDORRA LA VELLA  
@DavidSG26



El MoraBanc torna a la competició i al davant tindrà un partit amb molts matisos. L'ICG Força Lleida aterra al Principat sent un

dels equips més sòlids de la competició i compartint lideratge amb els andorrans a la LEB Or, amb sis victòries i només una derrota. Això sí, els del Principat buscaran revenja avui, a partir de les 20.00 hores al Poliesportiu, i és que els catalans es van imposar en tots dos partits que van disputar ambdós equips durant la pretemporada. Les trobades (anada i tornada) van ser referents a la Lliga Catalana, i en aquella ocasió el Lleida es va proclamar campió en guanyar en l'anada per 84-86 a Andorra, i per 101-97 en una pròrroga d'infart a l'Espai Fruita Barris Nord de Lleida.

Tot i haver passat uns mesos des que es van veure les cares MoraBanc i Lleida, «no espero que hi hagi canvis molt grans en comparació a aquells partits. Els estils de joc són els mateixos i la base de jugadors també», va declarar ahir l'entrenador tricolor, Natxo Lezkano. Això sí, per al tècnic «el Lleida és l'equip amb més talent de la lliga, per sobre de qualsevol altre, nosaltres inclosos».

La darrera victòria davant el Jura-isti ha donat ales al conjunt del Principat, i és que «era una sortida que ens donava molt respecte, però vam fer un gran partit i ara en tenim un altre d'altíssim nivell al davant», va dir Lezkano, mentre afegia que «serà molt bonic de veure, amb dos equips que juguen molt bé, que no especulen, que disputen la pilota a camp obert i amb força dinamisme».

Fins a la data, el MoraBanc registra dues victòries consecutives, per tres del Lleida, i Lezkano avisa que s'hauran de posar els cinc sentits en els homes dirigits per Gerard Encu-entra, especialment sobre un: Michael Carrera. «És un jugador diferencial. Per a mi, el millor de la lliga, i no és que ho digui jo, és que ho diuen també els seus números», va assenyalar el tècnic basc. Tanmateix, Lezkano va argumentar que «és un jugador d'un altre nivell, una potència impressionant. Té el lot complet: rebot, velocitat, un contra un, tir i està amb moltíssima confiança».



► Dee intenta el tir davant la defensa del Lleida durant el partit d'anada de la Lliga Catalana al Poliesportiu.



**NATXO LEZKANO**  
ENTRENADOR DEL MORABANC

«Per a mi, el Lleida és l'equip amb més talent de la lliga, per sobre de qualsevol altre, nosaltres inclosos»

«Marin [Maric] ja està entrenant, i si no passa res estrany en els entrenaments d'avui i demà, està per a jugar»

**TORNA MARIC** // La millor notícia, sense cap dubte, per al MoraBanc a l'hora d'afrontar aquest partit serà la reaparició de Marin Maric. «Ja està entrenant, i si no passa res estrany en els entrenaments d'avui i demà, està per a jugar», va confirmar Lezkano. El pivot estava sent el jugador referent a la pista, fins que una desafortunada acció a Palència el va allunyar dels pavellons per un mes. Lezkano va celebrar la seva tornada, al·legant que «és un jugador que pot jugar al pal baix amb molta solvència, que va bé en el rebot ofensiu, que corre al contraatac, i sobretot ens possibilita que Llovet pugui jugar al quatre, a més contra un equip com el Lleida, que compta amb un quatre tan potent com Carrera».

Tot i això, l'entrenador assegura que Maric «no està al 100%, i tampoc podem pretendre que Marin [Maric], després d'haver estat un mes fora, ens vagi a treure de pobres, que tampoc ho som». L'aspecte positiu, va argumentar Lezkano, és que l'equip ha sabut jugar tant amb Maric a la pista com sense ell, i també es va mostrar satisfet amb l'adaptació del nouvingut, Josep Pérez. ≡

## l'1 vs 1 total



**Felipe Dos Anjos**

Punts: 72  
Rebots: 37  
Val.: 112



**Michael Carrera**

Punts: 144  
Rebots: 63  
Val.: 189



**Marin Maric**

Punts: 70  
Rebots: 24  
Val.: 94



**Vasilije Vucetic**

Punts: 112  
Rebots: 28  
Val.: 109



**Johnny Dee**

Punts: 87  
Assist.: 8  
Val.: 81



**Juani Marcos**

Punts: 67  
Assist.: 30  
Val.: 68



## ESQUÍ ► COMPETICIÓ

# Verdú suma entrenaments de gegant i supergegant

Les condicions meteorològiques al Canadà respecten Cande Moreno

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY  
@PeriodicAND

Joan Verdú i tot el seu equip van haver de fer les maletes fa uns dies per buscar bones pistes d'entrenament als Estats Units. La manca de neu a Europa va fer que les sessions s'hagin traslladat al nord d'Amèrica, on la preparació continua de manera positiva a Copper Mountain, Colorado.

«Hem fet un bloc de tres dies de supergegant que ha anat molt bé, a una pista bastant exigent i amb condicions molt bones, i també amb equips i companys d'entrenament de l'elit, per tenir bones referències», va explicar l'esquiador. Tanmateix, Verdú va afegir que «hem estat treballant al màxim en els objectius que teníem en velocitat. El balanç és molt positiu i ara encarem un bloc de gegant per seguir perfilant els detalls, aprofitant que aquí hi ha condicions espectaculars».

El seu entrenador, Juan Lago, també va detallar que «volarem el dia 2 de desembre per fer les Copes d'Europa de Santa Caterina, els dies 6 i 7, i d'allà directes a la Copa del Món de gegant de Val d'Isère del dia 10».

**PREPARADA PER COMPETIR** // El viatge de Cande Moreno al Canadà per prepa-



►► Verdú durant un dels entrenaments a Copper Mountain.



## JOAN VERDÚ

ESQUIADOR DE LA FAE

«Hem estat treballant al màxim en els objectius que teníem en velocitat, i per ara el balanç és molt positiu»

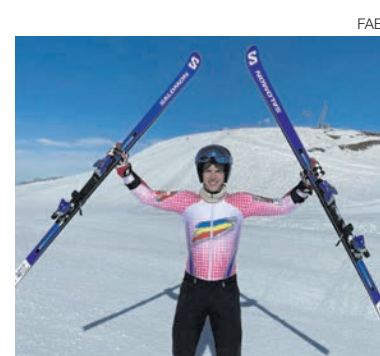
rar i competir en la pròxima Copa del Món de velocitat està sent molt profitós, segons va explicar l'esquiadora andorrana, que debutarà a la pròxima setmana. «Estem fent moltes pràctiques, sobretot de supergegant i descens, preparant la Copa del Món que comença amb els entrenaments el dimarts que ve, i les meves sensacions són bones», va dir Moreno, que tindrà les curses concretament els dies 2 i 3 de desembre. ≡

## Roger Puig comença la temporada a Mittersill

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

Roger Puig està preparat per tornar a la competició. Després d'una estada de preparació a Xile i intenses jornades d'entrenament també a Andorra, el tricolor començarà amb les curses. La primera cita de la temporada per a l'esquiador de la Federació Andorrana d'Esquí (FAE) serà a Mittersill (Àustria), avui mateix.

Puig disputarà dos eslàloms FIS i un eslàlom corresponent a la Copa d'Europa, circuit que l'esportista té previst combinar amb la Copa del Món durant tota la temporada. Aquesta campanya 2022-2023 serà la primera en què Puig farà totes les Copes del Món, i tindrà com a gran cita els Mundials que se celebraran a Espòt, a prop d'Andorra, en unes pistes ben conegudes per a l'esquiador. ≡



►► Puig durant la pretemporada.

## FUTBOL ► MERCAT

@FCANDORRA



►► Bakis celebra un gol.

## L'FC Andorra nega l'interès del Girona en Sinan Bakis

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

La bona temporada, i sobretot les darreres actuacions, que està realitzant Sinan Bakis li han servit al turc perquè se l'hagi relacionat en les últimes hores amb el Girona, equip que es troba disputant la Primera Divisió espanyola. Alguns mitjans del país veï del sud han situat el nom del davanter tricolor en l'agenda dels catalans com a possible reforç d'hivern, però segons l'FC Andorra de moment, no s'ha rebut cap oferta ni apropament pel jugador.

Bakis té contracte fins que finalitzi aquesta temporada, tot i que incorpora una clàusula que executaria una renovació automàtica dependent del nombre de partits que jugui aquest any. El turc se situa com a màxim goleador tricolor amb un total de sis dianes en 11 partits, fent les dues últimes el diumenge passat al Nacional contra el Lugo. ≡

## TENNIS ► TORNEIG

# El pavelló Joan Alay es transforma per acollir l'WTA 125 Crèdit Andorrà

Sabine Lisicki i Shuai Zhang se sumen a la nova remesa de 'wild cards' atorgades

EL PERIÒDIC  
ESCALDES-ENGORDANY

L'organització de l'WTA 125 Crèdit Andorrà Open continua treballant per tenir-ho tot enllestit perquè el pròxim dilluns comenci el primer torneig de tennis femení professional al país. De fet, el pavelló Joan Alay ja ha canviat completament la seva imatge, i és que s'ha instal·lat una lona sintètica per tal de protegir el parquet (material que habitualment predomina a l'Alay per acollir els partits de bàsquet i altres competicions com la gimnàstica) i també s'han incorporat altres superfícies que acabaran convertint-se en la pista dura que caracteritzarà el torneig.

A més, també s'han retirat les cistelles i les porteries de la instal·lació amb l'objectiu d'aconseguir un espai que permeti a les diferents competidores entrenar en les millors condicions abans i durant la cita. Cal recordar que els partits es disputaran al Poliesportiu, i les adequacions començaran només acabi el partit entre el MoraBanc i el Força Lleida d'avui.

**NOVES INVITACIONS** // A tres dies del tret de sortida, l'organització va entre-



►► Els canvis realitzats al pavelló Joan Alay, ahir.

gar ahir les dues últimes *wild cards* (invitacions a tennistes), quatre en total, a Sabine Lisicki i Shuai Zhang. Lisicki és l'actual número 35 del món en el rànquing WTA, guanyadora de quatre títols individuals i quatre de dobles en el mateix circuit, i també va ser finalista de Wimbledon l'any 2013, després de derrotar Serena Williams.

Per altra banda, Zhang és la raqueta número 24 del món i guanya-

dora de tres títols individuals WTA, fet que li permet convertir-se així en la cap de sèrie del Crèdit Andorrà Open. Així doncs, el torneig, organitzat per Tennium, es durà a terme del 28 de novembre al 4 de desembre amb tots els preparatius enllestits, dividint les zones de joc (Poliesportiu) amb les d'entrenament (Anyós i pavelló Joan Alay). Finalment, Vicky Jiménez farà el seu debut el pròxim dimecres a les 19.30 hores. ≡

## breus



### La FAE premia els joves tecnificats 2021-2022

**ESQUÍ** ► La Federació Andorrana d'Esquí (FAE) va realitzar ahir el lliurament dels premis de Tecnificació Túnel d'Envalira de la temporada 2021-2022. Els guardonats d'aquesta temporada passada han sigut Etna Pou (SEC) amb 15 dies d'esquí, Xènia Cerro (ECA) amb dos dies i Carlota Comellas (ECA) amb un dia en sub-14 femení; Max Black (SEC) amb un dia en sub-14 masculí, i Maià Font (ECO) amb 15 dies en sub-16 masculí.

### La UE Sant Julià busca recuperar la normalitat

**FUTBOL** ► La UE Santa Julià continua intentant tornar a la normalitat després de viure unes setmanes complicades a causa dels impagaments que estaven afectant entrenadors i jugadors de l'equip. El club va anunciar l'arribada d'un nou entrenador, Pablo Huerga, que es farà càrrec dels lauredians. Tanmateix, segons va informar l'ANA, ja hi hauria jugadors que haurien cobrat el que se'ls devia, i altres estarien a punt de fer-ho.

### Da Cruz no competeix a Pitzal per un canvi

**ESQUÍ** ► Mario Da Cruz tenia previst, en un primer moment, competir ahir a Pitzal en una nova Copa d'Europa a la localitat austríaca. No obstant això, un canvi d'última hora de la FIS va fer que aquesta competició no es realitzés i ahir es disputessin les finals dels 32 millors riders que s'havien classificat el dimecres. Així doncs, el de la Federació Andorrana d'Esquí (FAE) ja pensa en la pròxima competició, amb l'objectiu de millorar marques.





► HISTORIAS DE NO CONTAR

El film narra situacions en què ens podem reconèixer i que preferiríem no explicar, o fins i tot oblidar. Trobades inesperades, moments ridículs o decisions absurdes.



► LA MUJER REY

És l'extraordinària història de les Agojie, una unitat de guerreres, només dones, que van protegir el Regne africà de Dahomey al segle XIX.



► AS BESTAS

Una parella d'origen francès de mitjana edat es muda a un poble de Galícia per gaudir de la natura. Tot i això, el seu amor pel poble i el seu entusiasme per l'entorn xoca de front amb l'opressió abusiva i antagònica d'una família local que hi ha viscut tota la vida. La tensió augmenta fins al punt de causar una hostilitat oberta i una violència impactant.



► EL CUARTO PASAJERO

El Julián, un divorciat de 50 anys amb problemes econòmics recorre a la famosa aplicació per compartir el seu cotxe amb desconeguts, i en especial amb algú que ja no ho és tant: la Lorena, una jove que viatja sovint a Madrid. Julián vol aprofitar el viatge per a sincerar-se amb ella.



► BLACK PANTHER: WAKANDA FOREVER

La reina Ramonda, Shuri, M'Baku, Okoye i les Dora Milaje, lluiten per protegir la seva nació de la injerència de potències mundials des de la mort del rei T'Challa. Mentre els wakandians s'esforcen per adaptar-se a la nova etapa, els herois han d'actuar units, amb l'ajuda del Gos de la Guerra Nakia (Lupita Nyong'o) i Everett Ross.

PEL·LÍCULES

**Cinemes Illa Carlemany**  
Av. Carlemany, 70. Escaldes-Engordany. Tel.: 892 040. Venda d'entrades anticipades.

|                                |       |                 |
|--------------------------------|-------|-----------------|
| HASTA LOS HUESOS               | 19.30 | 22.30           |
| HISTORIAS DE NO CONTAR         | 18.00 | 20.15 22.30     |
| MUNDO EXTRAÑO                  | 17.45 | 20.00 cat 22.15 |
| LA MUJER REY                   | 19.15 | 22.00           |
| AS BESTAS                      | 19.45 |                 |
| BLACK PANTHER: WAKANDA FOREVER | 19.00 | 22.15           |
| EL CUARTO PASAJERO             |       | 22.30           |
| LILO, MI AMIGO EL COCODRILO    | 17.30 |                 |

AS BESTAS

EL CUARTO PASAJERO

BLACK PANTHER: WAKANDA FOREVER

HASTA LOS HUESOS

HISTORIAS DE NO CONTAR

LA MUJER REY

★★★★

★★★

★★★

★★★

★★★

★★★

★ Dolenta   ★★ Regular   ★★★ Interessant   ★★★★ Bona   ★★★★★ Obra mestra

**www.andorraprincipat.com**  
Tot sobre el Principat d'Andorra

**La nostra recomanació**

**HASTA LOS HUESOS**  
Història de primer amor entre Maren, una jove que està aprenent a sobreviure als marges de la societat i Lee, un rodamón intens i sense drets.

**www.**  
Vegeu el vídeo promocional d'aquesta pel·lícula al codi QR

**el temps**  
**www.meteo.ad**  
**Ennuvolat**  
A les portes del cap de setmana el pas d'un front desgastat deixarà un dia ennuvolat i lleugerament més fresc. El flux de nord mantindrà la nuvolositat al nord del país amb febles precipitacions que seran en forma de neu a partir dels 1.600 metres.  
  
Demà dissabte l'anticicló deixarà un dia assolellat i estable.

**Previsió**  
☀️ Assolellat ☁️ Núvols 🌧️ Variable ☁️ Tapat 🌧️ Pluja ☁️ Xàfecs ⚡️ Tempesta ❄️ Neu 🌀 Vent

**Avui**

**Demà**

TEMPERATURA  
**2°/10°**

TEMPERATURA  
**2°/12°**

Visita'ns a: **www.astvandorra.com** 📞 **ASTV-Andorra**  
**C/ del Pedral, 17 Edifici Les Arribes 2on pis Porta 224**  
**AD200 ENCAMP - Principat d'Andorra**  
TEL (+376) 334 773 • [astvandorra@hotmail.com](mailto:astvandorra@hotmail.com)

**Subscriu-te al nostre butlletí per rebre les últimes notícies cada matí al teu correu electrònic**



Programació tv

ANDORRA TV



07.00 Club Piolet

- 07:00  
Club Piolet
- 08:00  
Els Matins de la Nacional
- 13:00  
Andorra Actualitat (RNA)
- 13:40  
El Trànsit
- 13:45  
Informatiu migdia
- 14:15  
La rotonda
- 15:00  
Informatiu migdia
- 15:30  
La Rèplica
- 16:15  
Becaris
- 18:00  
Informatiu Tarda
- 18:30  
Informatiu France 24
- 19:00  
Club Piolet
- 19:55  
Bàsquet: MoraBanc Andorra - Força Lleida
- 21:00  
Informatiu vespre
- 21:15  
Bàsquet: MoraBanc Andorra - Força Lleida
- 22:15  
La rotonda
- 23:00  
El cafè dels matins
- 23:30  
Memòries d'arxiu: Enora: Silencis trencats
- 01:00  
Àrea Andorra Difusió

SUDOKU

FÀCIL

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|   | 8 |   | 5 |   |   |   | 4 |   |
|   | 4 |   |   |   | 9 |   |   |   |
|   |   |   | 1 |   |   |   | 9 |   |
|   |   |   | 4 | 6 |   | 5 |   |   |
|   | 3 | 7 | 2 | 8 | 5 |   | 6 | 1 |
|   | 6 |   |   | 1 |   | 2 | 7 |   |
| 7 |   |   |   | 3 | 2 | 6 | 5 |   |
| 8 |   |   |   | 9 |   | 7 |   | 3 |
| 3 |   |   | 7 |   |   |   | 8 |   |

Solucions:

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2 | 8 | 7 | 1 | 5 | 4 | 9 | 6 | 3 |
| 3 | 1 | 4 | 7 | 6 | 9 | 2 | 5 | 8 |
| 6 | 5 | 9 | 2 | 3 | 8 | 7 | 1 | 4 |
| 7 | 4 | 2 | 3 | 1 | 6 | 8 | 9 | 5 |
| 1 | 9 | 6 | 5 | 8 | 2 | 4 | 3 | 7 |
| 8 | 3 | 5 | 4 | 7 | 9 | 6 | 2 | 1 |
| 9 | 6 | 3 | 8 | 7 | 1 | 5 | 4 | 2 |
| 5 | 2 | 8 | 6 | 4 | 3 | 1 | 7 | 9 |
| 4 | 7 | 1 | 9 | 2 | 5 | 3 | 8 | 6 |

Fàcil:

NORMAL

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|   |   |   | 6 |   | 4 |   | 2 |   |
| 4 | 7 |   |   |   |   | 8 |   | 5 |
|   |   | 8 |   |   |   | 9 |   |   |
|   |   |   | 9 |   | 5 |   |   | 2 |
| 2 |   |   |   | 7 |   |   |   | 8 |
| 5 | 6 | 3 |   |   | 2 |   |   |   |
|   | 9 |   |   |   |   |   |   |   |
|   | 3 | 7 |   | 6 | 1 | 2 |   | 4 |
| 1 |   | 2 |   | 9 |   |   | 3 | 7 |

Normal:

DIFÍCIL

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|   |   |   | 3 |   |   |   | 2 | 4 |
|   | 7 | 9 |   |   |   |   |   |   |
|   | 1 |   |   |   |   | 8 |   |   |
|   | 3 |   | 6 | 1 |   |   |   |   |
|   |   | 2 |   |   | 7 | 5 |   |   |
| 4 | 8 | 6 | 5 |   |   |   |   | 3 |
|   |   |   |   | 8 |   | 4 | 9 |   |
|   |   |   |   |   | 6 |   |   | 1 |
|   | 4 | 8 |   |   |   |   |   |   |

Difícil:

FM

- 88.1

Cadena Dial Andorra

89.0

R7P
- 89.5

Pròxima FM Andorra

91.4

RNA
- 92.1

Màxima FM Andorra

92.6

M80 Ràdio
- 93.3

Ràdio Valira (Punto ràdio)

93.8

Flaix FM
- 94.2

RNA
- 96.0

Andorra 1
- 98.1

Ràdio Valira (Onda Cero)

100.6

NRJ
- 101.5

AD Ràdio
- 101.8

France Inter
- 102.3

Ràdio Ser P. d'Andorra

102.6

France Musique
- 103.3

40 Principals Andorra

104.0

France Culture
- 104.6

Catalunya Ràdio

106.0

Ràdio 4
- 106.8

Ràdio 1
- 107.2

Ràdio Seu
- 107.5

Ràdio Principat

107.9

Ràdio 3

Transports

**ALSINA GRAELLS** (827 397)  
Andorra-Barcelona: 6/6.45/10.30/15/17/19.15  
Barcelona-Andorra: 6.15/6.30/7.30/10.30/13/15/17/19  
Andorra-Lleida: 8.15/16.15  
Lleida-Andorra: 9.30 diumenge/11.30 de dilluns a divendres/16 de dilluns a diumenge

**CAMINO BUS LAZARA** (865 500)  
Andorra-Galicia-Portugal: dc/dj/dg: 15.30  
Portugal-Galicia-Andorra: dm/dj/dv: 15.30

**HISPANO IGUALADINA** (902 447 726)  
Andorra-Reus: 17.00. Servei diari  
Reus-Andorra: 7.40. Servei diari

**HISPANO ANDORRANA** (807 000)  
Escaldes-La Seu: de 8 a 21. Cada hora  
La Seu-Escaldes: de 7 a 20. Cada hora  
Dg: Escaldes-Engordany-La Seu d'Urgell: 8.15/10.30/13/17/19.15  
La Seu d'Urgell-Escaldes-Engordany: 7.45/9.10/12/16/18.30  
Estació d'autocars-l'Òspitalet: 5.45/17  
L'Òspitalet-Estació d'autocars: 7.35/19.45  
Estació d'autocars-Costa Daurada: 8.00  
Costa Daurada-Estació d'autocars: 17.30 (dl a dv)

**AVÍS IMPORTANT** (803 789)  
Andorra-Barcelona:  
And. Estació T2 T1 T2 And. Estació  
5.00h 8.00h 8.15h 10.00h 10.15h 13.15h  
7.00h 10.00h 10.15h 12.00h 12.15h 15.15h  
9.00h 12.00h 12.15h 14.00h 14.15h 17.15h  
11.00h 14.00h 14.15h 16.00h 16.15h 19.15h  
13.00h 16.00h 16.15h 18.00h 18.15h 21.15h  
15.00h 18.00h 18.15h 20.00h 20.15h 23.15h  
17.00h 20.00h 20.15h 22.00h 22.15h 01.15h  
Andorra-Aerop.Toulouse-Est. Matabiau: 5.00, 10.00, 15.00h  
Est. Matabiau-Aero. Toulouse-Andorra: 10.30, 15.00, 19.30h  
\*Obert les 24 hores. Consultar: 803 789

**MONTMANTELL** (807 444)  
Andorra-Lleida: 6/8/11.30/15.30/18  
Lleida-Andorra: 10.15/14/16/20/22

**DIRECT BUS-NADAL JULIÀ** (805 151)  
Andorra-Barcelona aeroport: 3.30/6.15/8.15/  
11.15/13.15/15.15/16.15/18.15/20.15/22.15  
Barcelona aeroport (Terminal 1 planta 0)-Andorra: 7.30  
9.30/11.00/13.00/15.00/17.30/20.00/21.30/23.00  
Barcelona aeroport (Terminal 2 Mural Miró)-Andorra: 7.45  
/9.45/11.15/13.15/15.15/17.45/20.15/21.45/23.15  
Barcelona Sants (estació de ferrocarril)-Andorra: 6.15/8.15  
/10.15/11.45/13.45/15.45/18.15/20.45/22.15/23.45

**SOLDEVILA** (Amb reserva prèvia 828 117)  
Andorra - Lleida: 8.00/15.45 Lleida - Andorra: 12.00/20.15

**TAXIS**  
ATA 863 000 / 861 005  
MÉS TAXI 828 000 / 862 488  
TAXI EXPRES 812 345



Farmàcies de guàrdia

Les guàrdies començaran a les 9.30h del matí del dia assenyalat i acabaran a les 9.30h del matí següent. Poden variar, cal confirmar-les al telèfon: 829 914

Divendres 25

F. El Consell

C/ Prat de la Creu 87

Andorra la Vella

Tel. 819219

Dissabte 26

F. del Fener

Av. Bra. Riberaigua 2

Andorra la Vella

Tel. 861761

Diumenge 27

F. Edelweiss

C/ Bra. Riberaigua 31

Andorra la Vella

Tel. 831227

Dilluns 28

F. Mitjavila

Pl. Príncep Benlloch 3

Andorra la Vella

Tel. 820224

COOPERATIVA INTERURBANA ANDORRANA

Tef: 00 34 806.555 - Web:www.interurbana.ad

Tot l'any

Andorra (Estació) - Espanya - Portugal (Vila Praia Ancora) 18h15

Tots els Divendres i Diumenges del mes

Primer i Tercer dimecres del mes

Portugal (Vila Praia Ancora) - Espanya - Andorra (Estació) 08h30

Tots els Divendres i Diumenges del mes

Primer i Tercer dimarts del mes

Andbus

et porta des de qualsevol punt d'Andorra fins a la Diagonal de Barcelona

✓ Sortides cada 2 hores ✓ 16 trajectes diaris ✓ Bitllets oberts

Descomptes per abonaments

\*Consulta tarifes i horaris a [www.andbus.net](http://www.andbus.net)

VIATJA DES DE

15€

EL TRAJECTE

ANDBUS



DIVENDRES, 25 DE NOVEMBRE DEL 2022

**Gent corrent**

# «Quan estic a dins del cotxe sento una pau indescriptible»

Marc Solsona és pilot, i forma part del Programa de Formació de Joves Pilots de l'Automòbil Club Andorra (ACA). Solsona, amb només 20 anys, està consolidant-se com un dels esportistes a tenir en compte en el món del motorsport.

**–Des de quan l'apassiona el món del motor?**

–Doncs ara mateix tinc 20 anys, així que diria que de sempre (riu). La meua família ha estat molt lligada a aquest món. Mon pare ha sigut pilot a un grandíssim nivell i jo, amb dos anys, ja tenia una moto i un cotxe petits. No recordo un instant on no m'hagi assegut en qualsevol vehicle a motor.

**–Què significa per a vostè el fet de competir, de córrer?**

–Moltes vegades, la gent em diu que és molta feina per a l'edat que tinc, però personalment, quan estic dins del cotxe, desconnecto completament. Hi ha persones que dormen, altres que van al gimnàs o llegeixen, i per a mi el fet d'estar dins del cotxe és una pau indescriptible.

**–Com aconsegueix desconnectar i estar tan connectat a la vegada en un esport tan exigent per als sentits?**

–Quan parlem de les curses de competició, hi ha un treball previ importantíssim. Abans de la cursa, t'has de saber com són i quants pendent hi ha, el nombre de corbes, les marxas a les quals has d'anar, o inclús el nombre d'arbres que et trobaràs pel camí. Has de conèixer la carretera de principi a fi, a un nivell molt alt, perquè quan pugis al cotxe et surti tot sol i no hakis de pensar gaire.

**–Què diferencia un gran pilot de la resta?**

–Sempre he pensat que un gran pilot es fa. Són anys i anys de dedicació, temps, esforç, ganes i motivació. Un pilot complet ha de ser una persona amb moltes ganes, amb les idees clares, on sap que hi haurà moments on haurà de prendre decisions ràpidament. Quan vas a 200 km/h hi ha espai per a poc.

**–Com es pren la seva família el perill que comporta aquest esport?**

–Tenim la sort que estem acostumats a viure aquest món, però sempre els hi dic als meus pares el mateix abans de competir: el meu



**Marc Solsona**

PILOT

Ha finalitzat la temporada aconseguint el tercer lloc al Campionat Absolut de Catalunya.



PER  
**David Sansaloni**

objectiu és arribar fins a dalt amb el cotxe.

**–Com valora el final de la temporada?**

–L'hem finalitzada amb la mentalitat que si fem les coses com les hem fet fins ara, tot acaba sortint, i de cara a la vinent no ens aturarem. Tenim alguns fronts oberts, i decidim quin camí agafar.

**–Quins camins hi ha?**

–Ara mateix, competim en CM-Promoció, i a priori continuarem així, però cap la possibilitat d'incloure curses a escala nacional, ja no sols a Catalunya, i també veure si podem acudir a alguna cita de l'Europeu.

**–Amb tanta exigència, que li motiva per continuar endavant?**

–El suport de la meua gent, la família, l'equip, la sensació d'arribar amb el cotxe a la meta i l'emoció que dona el fet de sentir que estic complint un somni. ≡

**ALPINA**  
immobiliària  
T. 00376 825428

Gestió de lloguers, compra i venda de finques

Administració de comunitats de propietaris

Consulti'ns sense cap compromís

També pot contactar-nos mitjançant la nostra pàgina web

[www.alpinaimmobiliaria.com](http://www.alpinaimmobiliaria.com)

**POMPES FÚNEBRES DE LES VALLS**

*Fem més fàcils els moments més difícils*

[www.pompesfunebresdelesvalls.com](http://www.pompesfunebresdelesvalls.com) Tels.: 866 632 - 807 180  
[info@pompesfunebresdelesvalls.com](mailto:info@pompesfunebresdelesvalls.com)

**INFORMA'T**

Rep cada dia els nostres titulars a través d'Instagram, Facebook, Twitter o via Newsletter



[WWW.ELPERIODIC.AD](http://WWW.ELPERIODIC.AD)